

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri NB Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v ponedeljek
in petek / Naročnina: letna 600, pol-
letna 300, mesečna 50 dinarjev

POEZIJA NA LEDU
V torek so naši drsalec - reprezentantje tudi Kranjčanom pripravili drsalno revijo.

35 let jugoslovanskega gumarstva

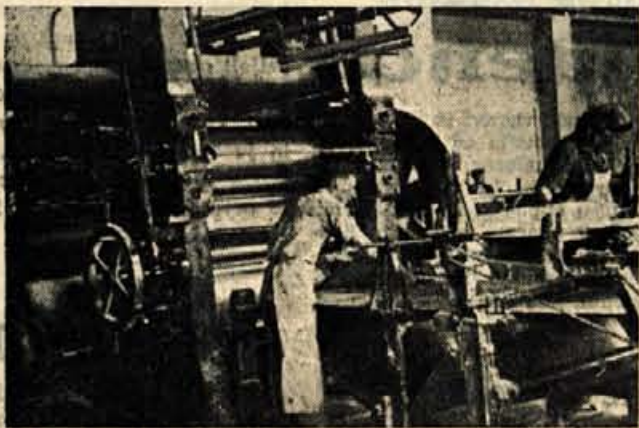
Ob jubileju proizvodnja „Sava“ 3.415 ton

Leto 1921 je za razvoj naše industrije precej važno. Medtem ko je bila gumena industrija v nekaterih drugih državah stara tedaj že okoli 60 let, je bila pri nas 25. februarja 1921. leta v Kranju ustanovljena prva tovrstna tovarna. Ta je pomenila začetek jugoslovanske gumene industrije, hkrati pa tudi kranjske industrije, saj je bilo to, razen današnjega »Standar-

37% VEČJA PRODUKTIVNOST
Tako slavimo hkrati z jubilejem tovarne »Sava« tudi 35-letnico obstoja gumene industrije. Tovarna »Sava« je do danes dosegla z ozirom na pogoje svojega razvoja največje uspehe. Prvo leto po vojni so bile težave predvsem zaradi pomanjkanja kavčuka, katerega so imeli največkrat na zalogi, le za en dan današnje normalne pro-

večje. Zato so bili podjetju dodeljeni prostori bivše tekstilne tovarne v Stražišču. Tako so letos z veseljem sklenili, da bo proizvodnja lahko za 24,2% večja in bo znašala skupno 3.415 ton, medtem ko bodo število delavcev povečali le za 8,9%. Tako bodo letos izdelali 52.300 komadov avtogum, 300.000 komadov plaščev za kolesa z zračnicami, 1.750 ton specialnih izdelkov in 150 ton regenerata.

rokaVIC, raznih delov za avto-industrijo, vse do predmetov za široko potrošnjo; gobastih gum, podplatov, ležalnih in potovalnih blazin, vodnih pasov itd. — še povečalo. Prav tako bodo lahko pričeli s serijsko izdelavo zelo iskanih meteoroloških balonov in diafragem. LJ.

Delo pri trivlaščnem kalandru

»a«, prvo proizvodno podjetje v Kranju. Prvi proizvod te tovarne so bili podpetniki, kasneje radirke in tesnilne plošče. Kmalu pa je tovarno kupil koncern »Semperit« in je tako prišla v tuje roke. Proizvodnja se je postopoma večala, prav tako število artiklov, in je v letu 1939 narasla že na okoli 1.000 ton letno.

V JUGOSLAVIJI 6 TOVARN GUMENE INDUSTRIJE
V tem času, med prvo in drugo svetovno vojno, je bilo osnovanih še 6 tovarn. Leta 1925 tovarna »Rekord« v Leskovcu, ki se je kasneje preselila v Rakovico pri Beogradu. 1930. leta tovarna v Zemunu, ki se je kmalu razformirala, leto za tem pa je bila ustanovljena v Borovu pri Vukovaru tovarna za usnje in gumeno obutev, leta 1943 tovarna »Ris« v Zagrebu, leta 1935 »Tigar« v Pirotu in 1937. »Vulkan« v Nišu.

Danes odpade na tovarno Borovo polovico vse jugoslovanske gumene proizvodnje — od skupne proizvodnje 13.609 ton 6.393 ton letne produkcije. Razen tega naredijo od skupne proizvodnje 8 milijonov 553.000 parov gumene obutev v Borovem 5 milijonov 670.000 parov in od 2.389 ton jugoslovanske proizvodnje pneumatik 1.118 ton, ostalo pa odpade na razne tehnične izdelke.

4.280.000 DOLARJEV ZA UVOZ PNEUMATIK

Z izpopolnitvijo strojnega parka, dvigom produktivnosti in razširitvijo podjetij, se je dvignila skupna proizvodnja gumene industrije od 7.050 ton v letu 1939 na 13.609 ton, kar znaša 93% več. Kljub temu pa je odstotek uvoženega gumenega blaga še vedno previsok. Danes tovarne premalo pazijo na čim smotrnejšo uporabo kavčuka. V svetovni proizvodnji uporabljajo 1/3 kavčuka za pneumatiko in le 1/4 za tehnične predmete in obutev, pri nas pa je razmerje obratno. Le 24% vsega kavčuka uporabijo v pneumatiki in 76% za ostale predmete. Zato je tudi znesek deviz izdanih za uvoz pneumatik tako visok — 4.280.000 dolarjev.

izvodnje. Zato so bili prisiljeni izdelovati le najnujnejše tehnične predmete. Vendar so ob premišljenem gospodarjenju uspeli pravilno uravnovesiti proizvodnjo, in jim ni bilo treba odpuščati ljudi. Šele v drugi polovici leta 1946 se je položaj s surovinami izboljšal in leta 1947 so proizvodnjo dvignili za 50%, konec leta pa je narasla že za 104,3%. Vendar v tem času niso povečali strojnega parka in je bil ves dvig na račun večje produktivnosti. V letu 1940 je 430 ljudi ustvarilo 1.095 ton letne produkcije, leta 1955 pa 730 ljudi 2.852 ton, kar kaže, da se je produktivnost dvignila za 37%.

PERSPEKTIVNI PLAN OB 35-LETNICI

Vseskozi pa je podjetje utesnjeval pri razširitvi omejen in neprikladen prostor. Tovarna ni mogla zgraditi niti svoja skladišča; povpraševanje po njihovih izdelkih pa je iz dneva v dan

Jeseničani za 8. marec

Na Jesenicah že mnogo razpravljajo o počastitvi praznika žena — 8. marca. Na skupnem sestanku zastopnikov društev in organizacij so sklenili, da bodo organizirali v počastitev 8. marca več prireditvev in sestankov žena. Na prvem se bodo žene združnice pogovorile o problemih v naših zadrugah, na drugem bodo razpravljale gospodinje o komunalnih vprašanjih, na tretjem pa bodo zdravnice, terenske obiskovalke, otroške negovalke, vzgojiteljice itd., razpravljale o zdravstvu, splošnem skrbstvu, varstvu matere in otroka itd.

Razen tega bo jeseniška »Svoboda« na predvečer praznika pripravila akademijo, jeseniško mestno gledališče pa bo uprizorilo premiero »Deževje«. U.

Vse za boljše življenje naših družin Problemi prehrane na Gorenjskem

Kranj, 22. februarja.
Iniciativni odbor Zveze ženskih društev za okraj Kranj je danes sklical konferenco, na kateri so delegati iz raznih podjetij, ustanov, kmetijskih zadrug, zbornice in društev razpravljali o problemih prehrane na Gorenjskem. Posvetovanja so se udeležili tudi gostje, med njimi sekretar Okrajnega komiteja ZKS Kranj Mirko Zlatnar, tajnica Zveze ženskih društev za Slovenijo Dolka Boštjančič, sekretar Okrajnega odbora SZDL Kranj Zvonka Lesjak in drugi.

NEZADOVOLJIVA STRUKTURA PREHRANE

Količinsko je zadovoljiva prehrana zlasti v kmečkih predelih. Delavske družine po večini tudi dobivajo kalorično zadovoljivo hrano, to pa predvsem zaradi presežkov škroba in sladkorja. Zato pa močno primanjkuje živalskih beljakovin, rudniških snovi, zlasti kalcija (27%) in vseh vitaminov (predvsem A in C). Delavske družine uživajo torej premalo mleka in mlečnih izdelkov, mesa, sadja in zelenjave. Teh zaščitnih snovi primanjkuje tudi v namoščenih družinah, medtem ko je kalorična vrednost zaradi presežkov škroba in maščob včasih celo previsoka. Anketa o prehrani predšolskih otrok je pokazala, da so ti do 1. leta starosti večinoma pravilno hranjeni, starejši otroci pa dobivajo sadje, meso, jajca, sir in surovo maslo le bolj na redke čase. Otroški jedilniki so tudi preveč enolični. Pomanjkljivosti v naši prehrani se kažejo torej predvsem v napačni razdelitvi obrokov preko dneva, v nepravilnem pripravljanju jedi in nepravilnem sestavljanju jedilnikov. Osnovna pomanjkljivost v prehrani je ta, da ne sodelujejo zdravstvene in gospodarske ustanove pri planiranju proizvodnje in predelave živil.

PREMALO SKRBI ZA HIGIENO V MENZAH

Pereč je tudi problem prehrane delavcev. Najbolj neudarno in neredno se prehranjujejo tisti delavci, ki si pripravljajo hrano sami. To so v glavnem sezonski, zlasti gradbeni delavci, katerih hrana je sestavljena skoraj izključno iz ogljikovih hidratov in maščobe in ne vsebuje nobenih zaščitnih snovi. Najtežji problem pri delavcih je zajtrk. Mnogo jih gre na delo brez zajtrka ali zajtrkujejo črno kavo in kruh. To pa nikakor ne zadostuje. Izdatne malice prinašajo s seboj na delo le oni delavci iz kmečke okolice. To so polkmetje. Nekatera podjetja imajo v svojih obratih bifeje, ki pa so večkrat nehygienični. Tudi obratne menze v velikih večini ne ustrezajo higijenskim in zdravstvenim predpisom. Niti v Kranju niti na Jesenicah ni nobene kuhinje za dietično prehrano, ki bi se je lahko posluževali bolni delavci. Nužno bi bilo treba ustanoviti na Jesenicah vsaj mlečno restavracijo.

MLEČNIH KUHINJ BI MORALO BITI VEČ

Tudi število šolskih in mlečnih kuhinj je zelo nizko. Na Jesenicah so šolsko kuhinjo ukinili, ker gimnazija nima primernega prostora. V Kranju in na Jesenicah je precej dijakov, ki se vozijo z vlakom in so po ves dan brez tople hrane. Za te bi bila šolska kuhinja res potrebna. Zelo pomanjkljiva je nadalje prehrana vajencev. Nekateri žive v domovih po več let, zato slaba prehrana neugodno vpliva na njihovo zdravstveno stanje. V večjih obratih bi jim bilo treba preskrbeti iz-

Naš razgovor

„Včasih se družba ni zanimala za naš razvoj...“

35 let bo minilo 25. februarja, kar je bila v Kranju ustanovljena današnja tovarna »Sava«. Hkrati je pomenil ta datum pravzaprav tudi začetek industrije v Kranju.

35 let za razvoj industrije ne pomeni mnogo, vendar je tovarna v tem času dosegla že lepe uspehe. Mnogo je bilo sprememb, mnogokrat so se odprla vrata v delavnico in se »vrtili« strokovnjaki ob montaži novih strojev, delavci so prihajali in odhajali...

1. maja leta 1921 je prišel tudi Mihael Jereb, ki pa do danes podjetja še ni zapustil. Rastel je in se staral s podjetjem, vedel je za vsak večji uspeh ali neuspeh tovarne in spremljal njen razvoj. Takole mi je rekel danes: »Dobro se še spominjam tistega prvega boja ob ustanovitvi tovarne, tistih prvih strojev, ki smo jih montirali in potem — pričakanja ali bo proizvodnja prvih izdelkov — podpetni-

kov, uspela ali ne. Z vsem polemom smo prišli za delo, razlike med delavci in mojstri ni bilo — vsi smo morali delati vse. Konkurenca je bila iz dneva v dan večja in avstrijski koncern nas je kmalu pogotil. Tuji so vedno bolj izkoriščali naš položaj. Uvažali so le stare, največkrat že amortizirane stroje, za izboljšanje delovnih pogojev niso skrbeli, za investicije prav tako niso dali nobenih sredstev. Nasprotja so se zaostri, da je prišlo celo tako daleč, da nismo sami smeli popraviti niti strehe in je ob slabem vremenu tekla na nas voda. Tako smo delali leta in leta, v stalnem strahu in skrbi za vsakdanji kruh. To je trajalo vse do osvoboditve, ko so se naši delovni pogoji precej izboljšali in se je dvignila tudi proizvodnja.

Tovariš Jereb se še dobro spominja meseca julija 1921, ko so izdelali prve podpetnike; pogojev dela, v katerih so takrat

delali — ob temperaturi 56 do 62 stopinj Celzija brez vsake ventilacije. Koliko fizične sile so morali tedaj uporabiti delav-

Oba sta prišla pred 35. leti. Stiskalnica in tovariš Jereb.

ci, da so nadomestili pritisk večjih atmosfer! Dobro še pomni leto 1924, ko so dobili v tovarno prve tri preše in kasneje začeli s proizvodnjo radirk, tesnilnih plošč in drugega.

»Le nekaj se mi danes zdi nepravilno, je zaključil tovariš Jereb. »Ne morem razumeti danes mladih ljudi. Včasih družba ni nikoli skrbelo za naš razvoj in strokovno obogatitev, o kakršnikoli podpori je bilo nesmiselno govoriti in vendar smo si s pridnostjo in zanimanjem pridobili kvalifikacijo. Vsake napačne smo se ball, ker smo vedeli, da bo sledila odpustitev. Danes pa je vsakemu omogočeno, da se izobrazi, si pridobi kvalifikacijo, zagotovi službo, toda — zdi se mi, da lahko upravičeno rečem, da ni takih uspehov, kakršne bi lahko pričakovali. Zakaj? Ali je dovolj zavesti, pridnosti in požrtvovalnosti...?«

Mladinci iz Doboja v Kranju

Kranj, 22. februarja. Danes so odpotovali proti domu mladinci iz Doboja, ki so bili dva dni na obisku pri svojih kranjskih tovariših. Med tem časom so si ogledali jeseniško železarno, »Savo«, »Planiko«, »Inteks« in »Iskro«. V razgovoru z nekaterimi člani predsedstva OK LMS so se zanimali predvsem za oblike dela mladinske organizacije na vasi, v tovarni in šoli. Predsednik komisij pri OK LMS so jim v živahnem razgovoru posredovali svoje izkušnje. Pojasnili so jim način in namen ustanavljanja sekcij mladih zadržnikov, ki bodo postale nosilce vsega naprednega življenja na vasi. Novo jim je bilo tudi delo kluba mladih proizvajalcev po tovarnah. V razgovoru so poudarili tudi, da je pri njih eno najbolj perečih vprašanih organizacija pri vajencih, zlasti onih v privatnem sektorju, kjer so izkoriščanja po mojstrih še vedno pogost pojav. Zanimali so se tudi na način in sodelovanje med okrajnim in občinskim komiteji.

Problemi prehrane na Gorenjskem

komisija za delavsko in družbeno upravljanje

Rezultati nedeljskih parlamentarnih volitev v Grčiji še vedno niso popolni. Vendar pa že iz dosedanjih razdelitev glasov med dvema največjima političnima grupacijama v deželi — modradikalna unija in Demokratično zvezo — lahko vidimo, da se v Grčiji tudi v prihodnosti ne obeta nič kaj stabilna parlamentarna večina in potem takem tudi ne vlada. Dosednji Radikalna unija dobila 155 mandatorov, medtem ko je Demokratična zveza dobila — kljub temu, da je bilo oddanih zanjo 55 odstotkov vseh glasov — samo 145 poslaniških mest. Vse zglede, da bo dosedanji predsednik Karanilis tudi v novem parlamentu dobil mandat za sestavo vlade.

Zaradi zelo pičle razlike pri razdelitvi poslaniških mest med obema največjima političnima grupacijama v državi, se v nekaterih političnih krogih že pojavljajo zahteve, naj bi se razpisalo nove volitve. To zahtevo so objavili tudi že nekateri grški časopisi. V tem smislu je dal izjavo tudi šef opozicije, pravak liberalno-demokratske unije Venizelos, ki je izjavil, da je več kot polovica glasovalo proti Radikalni uniji in je zato nepravilno, da bi le-ta vodila državo.

Volitve torej niso prinesle pričakovanih rezultatov.

Ta teden je bil za francosko vlado nekoliko mirnejši. V Alžiru se boji z nacionalisti sicer še vedno nadaljujejo in so prav v zadnjih dneh terjali preko 90 smrtnih žrtev. Prav tako se v Parizu nadaljujejo marširke francoski razgovori, doslej pa o njih ni bilo objavljeno še nobeno uradno sporočilo. Tudi francosko-zahodnonemški razgovori o usodi Posarja so več ali manj za zaprtimi vrati in doslej ne vemo dosti več o njih kot, da so se začeli v ponedeljek v Parizu in da sta se najprej razgovarjala oba zunanja ministra Pineau in Brentano, sedaj pa nadaljujejo s pogajanja strokovnjaki obeh vlad.

Senzacija pa je v francoskih političnih krogih povzročila ta teden vest o sporu med socialisti in radikali. Objavljeni so bili namreč neki dokumenti, iz katerih je razvidno, da predsednik vlade Guy Mollet ni hotel — kljub temu, da se je prvotno dogovoril o tem z radikalnimi prvaki Mendes Franceom — le-temu dodeliti resorja zunanjega ministra.

Nekateri smatrajo, da so to prvi začetki razpadanja socialistično-radikalne koalicije, medtem ko drugi poudarjajo, da je Guy Mollet prav ta torek uspel pritegniti v vlado še predstavnika degolovske skupine Chaban-Delmasa in so tako zdaj zastopane v vladi vse štiri politične stranke, ki so združene v republikanski fronti.

Ko nas je pred tremi leti presenetila novica o Stalinovi smrti, smo z napetostjo začeli pričakovati poročila o novem razvoju v Sovjetski zvezi, in ko smo izvedeli za pričetek normalizacije odnosov med ZSSR in našo domovino, se nam je ob tem mimogrede vsilil hrabrih rek Ostapa Benderja, nepridiprava in glavnega junaka iz priljubljenega humoristično-satiričnega romana Ilja in Petrova: »Led se je prekamnil... Kdo pa bo odlejal vodil parado? — da še vedno ostanemo pri Ostapovem žargonu —, to nam takrat ni bilo dovolj jasno.

Sicer je bilo dosti govora o družbeno-ekonomskih gonilnih silah in protislovjih, ki jih povzročajo, toda kdo bodo nosilci tiste subjektivne sile, ki je zgodovinsko poklicana, razčistiti obilico preprek, nakopičenih skozi vsa tri zadnja desetletja sovjetskega razvoja, — to takrat pač nikomur ni bilo povsem jasno. Prednost jugoslovanskih gledanj in prognoz pred številnimi kalkulacijami in spekulacijami še bolj številnih zahodnih »izvedencev za sovjetske probleme«, »nedvomnih kapacitet za vhodna vprašanja« itd. je bila v tem, da so na osnovi lastne socialistične prakse pravilno predvidevale smer splošnega razvoja. Nadaljnji tok dogodkov je spet in spet potrjeval jugoslovanske analize.

Tako tudi dvajseti kongres Komunistične partije Sovjetske zveze.

SPREMENJE JE ZE PRÉČEJ

Iz doslej objavljenega gradiva predvsem vidimo, da je težišče kongresa na notranjopolitičnih

daten tople obrokov med delovnim časom.

POTREBA PO KVALIFIKACIJI USLUŽBENCEV V MENZAH

Vse naše javne kuhinje nudijo svojim abonentom premalo živalskih beljakovin (ponekod do 50%). Kuharsko osebje bi moralo imeti več čista odgovornosti za zdravje ljudi pa tudi več znanja. Večina kadra je brez kvalifikacije. Stanje se bo v menzah izboljšalo le z dvigom znanja njenih uslužbencev. Znanje pa je potrebno tudi gospodinjstvom, da bodo znale sestavljati pestrejše jedilnike. Prav vsaka učiteljica in učitelj bi se moral spoznati s problemi gospodinjstva, da bi mogel svetovati staršem in otrokom. Gospodinjstvo naj bi se uvedlo kot predmet v obvezne osemletne šole za dečke in deklice.

BOLJ JE TREBA SKRBE TI ZA CLOVEKA

Referatu o problemih prehrane je sledila razgibana razprava. Delegati so s svojimi kritičnimi pripombami in predlogi v glavnem dopolnili in s konkretnimi primeri podprli ugotovitve tovarišice Bergantove. Tako so n. pr. obsodili tiste tovarne in podjetja, ki silijo matere, da do 7. in 8. meseca nosečnosti opravljajo nočno delo. Take žene so z zakonom zaščitene in treba se bo boriti, da zakoni ne bodo ostali samo na papirju. Veliko je bilo govora o borbi proti alkoholizmu, saj celo tovarniški bifeji nudijo delavcem za osvetežev samo alkoholne pijače. Pri nas še vedno veliko preveč sadja predelamo v alkohol, s čemer gredo v izgubo kalorije, pa tudi ogromne količine vitaminov in mineralnih snovi. Tovariš Stiglic je bil mnenja, naj bi v menzah diktiral sestavo prehrane zdravnik. Potem se ne bi moglo več zgoditi, da dva meseca ni sledu o sadju in solati. V naprednih deželah obvezno sodelujejo z vodstvi v menzah zdravniki in kemiki, kar bi bilo priporočljivo tudi za nas.

Zelo pereče je pri nas vprašanje skladišč. Prav zaradi pomanjkanja primernih prostorov za shranjevanje živih se ogrom-

no hrane pokvari. Te številke sicer vsako leto padajo, a so še vedno previsoke. Da se blago pokvari, je kriva tudi malomarnost trgovskega osebja. Prav bi bilo, da bi potrošniški sveti skušali tako škodo preprečiti. Za izboljšanje preskrbe z zelenjavo je tov. Boštjančeva predlagala preusmeritev kmetijske proizvodnje. Kmečka gospodarstva v bližini industrijskih centrov naj bi se omejila na pridelovanje zelenjave. Cene bi se z zvišanjem proizvodnje znižale in nič več ne bi bilo treba uvažati sadja in sočivja s Primorske preko Ljubljane na Jesenice in v Kranj. Vseh teh problemov seveda ne bodo rešila samo ženska društva, dovolj je, da jih nakažejo, obravnavajo pa jih bomo morali vsi, če hočemo ustvariti pogoje za srečno in zdravo življenje sleherne državljanke socialistične Jugoslavije.

J. O.

Pogled na delegate in goste med posvetovanjem o problemih prehrane na Gorenjskem

S seje sveta za splošno upravo občine Kamnik Pomanjkljiva evidenca

Na zadnji seji sveta za splošno upravo občine Kamnik so obširno obravnavali delo in nalogo tega sveta, ki je nov in delo še ni tako jasno in točno določeno, kot je to slučaj z ostalimi sveti ljudskega odbora. Ugotovili so, da bo svet predvsem posvetil pozornost vprašanjem v zvezi z zaščito državljanov, družbene in privatne lastnine, problemov javnega reda in mira, problematike prometa, gasilstva, PLZ, evidence zemljišč splošnega ljudskega premoženja, plačne politike uslužbencev občine i. dr.

Ugotovili so tudi, da je dosedanja evidenca zemljišč SLP predvsem od priključenih občin

zelo pomanjkljiva in da je predvsem v višinskih predelih slabo obdelana. Sklenjeno je bilo, da se dajo posamezne ali več parcel ljudem v najem za daljšo dobo, seveda za primerno najemnino in pod pogojem, da bodo dobro obdelane.

Svet je ponovno obravnaval tudi sistemizacijo delovnih mest

v občinski upravi in sklenil, da se le-ta poveča od dosedanjega števila uslužbencev 43 na 46.

Sprejet je bil tudi sklep o razpisu štipendij za 10 delovnih mest v aparatu občine in imenovana še komisija, ki bo izvršila odprodajo raznih nepremičnin, last SLP.

D. C.

Volitve v organe socialnega zavarovanja

Na Jesenicah so jih že izvolili

V ponedeljek, torek in sredo so bile na Jesenicah volitve v organe socialnega zavarovanja. Skupna udeležba na vseh voliških je bila 62,6%, ker je bilo mnogo volivcev upravičeno odsotnih. Zelezarji so volili 57,4%, gradbeni delavci 78,3%, železničarji in poštarji 74,7%, trgovci in gostinci 82%, obrtniki 72,5% ter zdravstveni in drugi uslužbenci 71%.

V okrajno skupščino so bili

izvoljeni: Verdnik, Zen, Verovšek, Bratina, Vodnov, Piber, Cegnar, Zrim, Nahtigal, Albrecht, dr. Čeh in Komar; za podružnično pa: Tušič, Tori, Malej, Pukelj, Horjak, Torkar, Hribernik, Sodja, Lazameo, Pikon, Oblak in Skrt.

Dopisujte v

„Glas Gorenjske“

Seja sveta za delo OLO Kranj

Kranj, 22. februarja.

Danes je bila v Kranju šesta seja Sveta za delo in delovna razmerja OLO Kranj. Svet je sprejel osnutek poslovnikarja za delo sveta in razpravljaj o problemih in delu higiensko tehniške zaščitne službe v podjetjih.

Sklenil je, naj delovski sveti

vseh podjetij na območju OLO Kranj, ki imajo nad 50 zaposlenih imenujejo tri člansko komisijo za higiensko in tehnično zaščito delavcev. Okrajna inšpekcija dela naj bi v roku meseca dni izdelala navodila za delo teh komisij. Razen tega naj bi se organizirala predavanja o varnostno-tehnični zaščiti za vse člane komisij.

Ljudje in dogodki

Kult osebnosti in ostalo

XX. kongres KP SZ o preteklih napakah in novi smeri

in na domačih družbeno-ekonomskih problemih Sovjetske zveze. Zelo so se zmogli tisti, ki so od kongresa pričakovali samo to, da bo s te najvišje tribune v Rusiji slišati predvsem zunanjepolitične parole. Zato je kongres še toliko bolj pomemben. Predstavlja namreč to, kar smo od njega pričakovali: potizkus političnega in teoretičnega posplošenja vseh tistih sprememb, ki smo jih v Sovjetski zvezi zasledovali od Stalinove smrti do danes. Sovjetska politika je za te spremembe doslej navajala različne razloge, za katere pa je trdila, da kratkoročno niso nič novega. (Spomnimo se samo tega, da so »politiško koeksistence« za začetku pripisovali tudi Stalinu!)

Nadejali smo se, da bo kongres kljub temu prinesel splošno in enotno obrazložitev za vse te spremembe, med katere razen ostalega štejemo: celo vrsto pomembnih inicijativ v mednarodni politiki, zlasti prihod sovjetske delegacije v Beograd in sklenitev sporazumov o raznih vrstah sodelovanja med obema državama v soglasju popolne enakopravnosti; ženevsko konferenco velike četvorice; podpis Avstrijske državne pogodbe; Afganistan; odstop Porskale in potovanje v Indijo, Burmo in Port Artura; zmanjšanje vojaških sil; večkrat izraženo pri-

pravljenost, da se nadaljujejo kontakti in razgovori med velečili; program ekonomskega sodelovanja; vabila zahodnim socialističnim strankam k sodelovanju itd.

Mednje v notranji politiki — če se omejimo samo na najvažnejše — štejemo: proces proti Beriji in mnogim drugim zastopnikom »države v državi« — tajne policije; rehabilitacijo številnih političnih obsojencev; določena decentralizacija državnega in gospodarskega aparata; močna gonja proti neučinkovitim in lenim birokratom; večje zanimanje za ekonomske stimule, ki bi povečali delovno storilnost; naglaševanje boja za spoštovanje zakonitosti in proti lokalnim samopašnežem itd.

Nismo se zmotili. Kongres je zares dal svojo verzijo o vseh teh novostih in pri tem niti ni dosti zavijal. Besede, ki so jih izrekli nekateri najvišji sovjetski politiki, so bile ponekod kar presenetljivo odkritosrčne.

LENIN

Prebrali smo poročila o govornih Hruščova, Šepilova, Mikojanova in drugih, manj pomembnih.

Tisto, kar smo doslej lahko v sovjetskem tisku brali samo med vrsticami, je bilo sedaj povedano tako jasno in tako defi-

nitivno, da sovjetskim publicistom tega menda niti ne bo več treba ponavljati. Doselej smo to opazili po tem, da so Stalina vedno bolj redko omenjali. Ko so opravičevali kakre ukrepe, so navajali vedno manj Stalinovih in vedno več Leninovih citatov. In ko je bila njegova zadnja obletnica, je bilo njegovo ime takorekoč samo v naslovih, dočim je vsebina govorila o Leninu. Kongres je ta proces zaključil dovolj odkrito: Članek o gospodarskih problemih je napačen, »Zgodovina VKP(b)« je potvorenja, 20. kongres je najpomembnejši dogodek po Leninovi smrti, minuta molka za Gottwalda, Stalina in nekega japonskega funkcionarja, vladal je škodljivi kult osebnosti, ki sta ga tako zelo sovražila Marx in Lenin, in še in še. Odvrgli so »stalinizem«; vsaj povedali so to — in — sicer bolj kot jasno.

Na kongresu so najbolj poudarili: »Vladal je kult osebnosti, ki je partiji in socializmu prizadel zelo veliko škodo.« In ugotovitve kongresa so že odklonile veliko število zelo pomembnih prvin tega »kulta osebnosti« — stalinizma. Omenimo jih le nekaj:

Sovjetski državljani bodo gotovo z veliko satisfakcijo sprejeli tista izvajanja na kongresu, ki so hudo obsodila brezpravni

teror in pozvala k čuvanju zakonitosti. Občutek osebne varnosti je bil s tem ponovno potrjen.

Teorije, ki se jih spominjamo iz ne tako daljnih let, teorije o »edini možni poti v socializem« je dokončno pokazal prvi sekretar CK KP SZ Hruščov, ko je dejal, da so poti v socializem vse bolj pestre in ko niti ni izključil parlamentarne poti. Tako novo in osvežujoče zveni, ko slišimo, da danes strankin voditelj spet izreka tiste, žal dolgo pozabljenе Leninove besede, ki se nanašajo na to vprašanje. In ni brez določenega pomena, da Jugoslavoani beremo njegovo tako pravilno trditev, da je vrvohovno merilo patriotizem za vsakega revolucionarja predvsem njegov odnos do napredka lastnega naroda. Mikojanova, morda najzanimivejša diskusija je med drugim vsebovala tudi to novost, da »so bile napačne vse dosedanje uradne ocene razvojnih sposobnosti kapitalizma in da je tudi tu treba začeti uporabljati Leninove metode konkretnega raziskovanja, ne pa venomer ponavljati stare, zastarele, napačne fraze. Da bi bil kožarec novosti res poln, slišimo priznanje, da je bila tudi zunanja politika precej napačna in da je treba tvorno uporabiti in razviti Leninovo teorijo o koeksistenci.

SLIKA SVETA

Nemara kongres niti ni mogel že danes iti še dalje. Slišali smo namreč precej starih stališč, od katerih ne bi bilo težko napraviti še en logičen korak. Ponovali so koncepcijo o svetu, raz-

ga izrednega razmaha družbenega in delavskega upravljanja bodo naloge komisije zelo obsežne. Potrebna bo predvsem organizacijska izpolnitve samoupravnega sistema. Po občinah, kakor tudi v okraju, se kažejo potrebe, da bi se organi družbenega in delavskega upravljanja združevali po panogah gospodarske in družbene dejavnosti.

Naloga komisije bo prav tako, da bo poskrbela za rast kadrov v samoupravnih organih in za njihovo izobrazbo. Da bo povezava med samoupravnimi organi tesnejša, bo komisija izdajala tudi bilten, ki bo obravnaval pozitivne in negativne primere samoupravljanja.

Prva nesreča letos v Zelezarni

V Kamnolomu jeseniške Zelezarne se je v soboto zjutraj hudo ponesrečil 52-letni nakladalec kamenja Blaž Skubic. Z 2 delavcema je potiskal prazen voziček na tir. Pri delu mu je spodletelo in je padel tako, da je z zadnjim delom glave udaril na tir. Dobil je udar in zlom lobanje ter pretres možganov. Po nudi prvi pomoči so prepeljali nezavestnega v jeseniško od toč pa v ljubljansko bolnišnico, kjer je bil takoj operiran in je že izven nevarnosti. Nezgoda Blaža Skubica z Jesenic je prva hušja nezgoda v Zelezarni Jesenic.

Požar v Domžalah

V noči od zadnje nedelje na ponedeljek je kmalu po polnoči v Domžalah nenadoma pričelo goreti gospodarsko poslopje Helene Vodnov v Podrečju št. 27. Zaledenela Bistrica je otežkočala gašenje. Zato gasilci, ki so prispeli na kraj požara, ognja niso mogli pogasiti. Poslopje, v katerem je bilo precej krme za živino in kmečko orodje, je pogorelo do tal. Skoda je ocenjena nad pol milijona dinarjev, poslopje pa je bilo zavarovano le za 130.000 dinarjev. Sumi se, da je bil ogenj namerno podtaknjen. Požigalec se bo verjetno kmalu znašel za zapahi in bo za svoje došlo dejanje prejel zaslužno kazen.

deljenem na dva tabora, med katerima je meja hkrati tudi ločnica med socializmom in kapitalizmom. Če bi bilo to res, potem na zahodu in v nerazvitih deželah ne bi bilo druzgih objektivnih elementov socializma razen organiziranih komunističnih strank. Toda, ali ni Hruščov dopustil parlamentarne poti, ali ni Šepilov gorvil o potrebi sodelovanja s socialdemokratskimi gibanji kot o nalogi, ki jo narekujejo vitalni interesi delavskega razreda, in ali ni Bulganin pred časom pozdravil indijske kongresno stranko kot graditeljico socializma?

Protislovje se je odprlo in bo vse močnejše terjalo odgovor. Ta pa bo vsilila sama praksa. Mikojanova vabilo k študiju sodobnega komunizma, določeno premeščanje težišča dejavnosti in pozornosti zahodnoevropskih komunističnih strank k nacionalni problematiki in »parlamentarni poti«, pogostejši kontakti z ostalimi socialističnimi sili, postavljanje osnov v nerazvitih deželah, močnejše mednarodno gospodarsko sodelovanje in zlasti sam sovjetski razvoj, — vse to bo prispevalo k pestrejši, dialektičnejši, manj tog predstavi o današnjem svetu. Ta pa ni razdeljen na dve raznorodni polovici, ker ga v celoti — ne glede na »tabore« — prepletajo objektivne in subjektivne tendence starega in novega sveta.

Slednje so na 20. kongresu pozele nedvomen uspeh. Led torej hitro plava, »parado vodi« — samo življenje.

Z LASTNO RAFINERIJJO

so povečali proizvodnjo in pocenili tropine

»Oljarica« v Britofu je edina tovrstna tovarna v našem okraju. Že na prvi pogled je videti precej zastarela, saj se je pred 40. leti začela razvijati iz starega kmečkega mlina. Pred vojno se je v tej tovarni predelovalo le laneno seme za firnež. Delo je bilo v glavnem sezonsko — kadar je bilo dovolj semena. Takratni lastnik je delal predvsem za inozemske tovarne, seveda le toliko, kolikor je imel na razpolago semena. Po vojni je bilo treba začeti znova. Kot samostojna tovarna so začeli predelovati le tehnično olja. Leta 1949 pa se je tovarna priključila upravi »Ljubljanskih oljarn«. Težava je bila predvsem v tem, ker »Oljarica« ni imela svoje rafinerije in je morala vse doma pridelane količine olja prevažati v rafinerijo tovarne v Vir pri Domžalah. Leta 1954 pa se je podjetje osamosvojilo. Tedaj je trg zahteval omejitve uvoza jedilnega olja, zato je bilo nujno povečati domačo proizvodnjo.

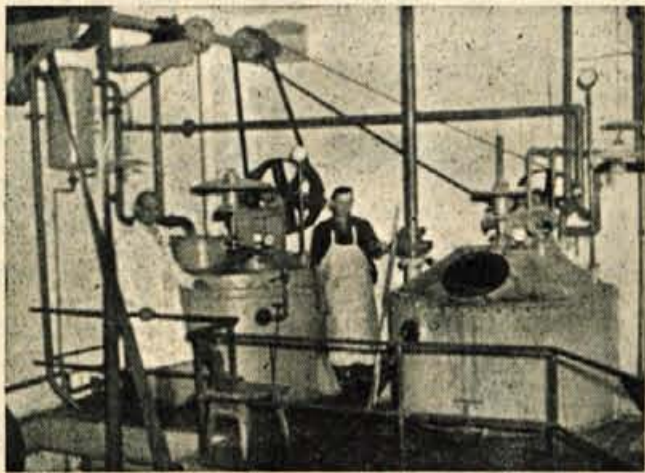
V treh mesecih je podjetje uspelo zgraditi svojo rafinerijo in usposobiti toliko kadrov, da je tovarna s tem obratom pomagala tudi ostalim tovrstnim podjetjem. S tem pa niso povečali samo proizvodnjo olja, temveč je postal postopek pridobivanja olja tudi ekonomičnejši. Takratni stiskalni stroji so puščali v tropinah 7-8% olja, po ekstrakciji pa ostane v tropinah le do 2,5% olja. S tem bi se znižala cena tropinam na 9 dinarjev, kvaliteta pa ne bi bila nič slabša, kajti kmetje ne vedo, da ima repično seme od 35 do 40% maščobe in da je lahko prebavi živina le 3%, vse ostalo pa ostane neizkoriščeno. Po dosedanjih podatkih so slovenski kmetje pridelali v domačih mlinih 80 do 90 vagonov raznovrstnega semena, kar znese skupno 22 vagonov jedilnega olja v skupni vrednosti 68 milijonov dinarjev. Škoda je še toliko večja, ker moramo precej surovin za predelavo olja uvažati. Nekaj surovin dobi tovarna iz Srbije, medtem ko med slovenskimi kmeti ni odziva.

Druga težkoca so skladišča in sušilnice. Ker podjetje nima

svojih sušilnic so v stalni nevarnosti, da se jim nakopičeno seme pokvari, razen tega pa vpliva to tudi na kakovost olja. Za gradnjo sušilnice za sedaj še ni izgledov, ker imajo zaradi

nizkega sestava vrednosti osnovnih sredstev premalo ustvarjenega amortizacijskega sklada in jim ta služi le za najnujnejše potrebe.

Tudi sedaj je delo v tovarni

Pogled na rafinerijo »Oljarice« v Britofu

Vzgoja kmetijskih kadrov

Kmetijsko gospodarska šola v Poljanah

Potreba po strokovnem izobraževanju kmečke mladine je velika, zato se že nekaj let ustanovljajo 2-letne kmetijsko-gospodarske šole širom po Sloveniji, zlasti na Štajerskem in v okolici Ljubljane. V kranjskem okraju je bila letos taka šola ustanovljena v Poljanah. To pa je z ozirom na potrebe naglega razvoja kmetijstva odločno premalo.

V Poljanah ustanavljanje omenjene šole ni potekalo gladko. Zlasti je bilo pereče vprašanje obiska, ker pouk ni obvezen. Začeli smo s 25 učenci, vendar se je njihovo število kmalu znižalo na 14. Odpadlo je predvsem nekaj omahljivcev in nekaj deklet, ki se v zimskem času pečajo s klekljanjem čipk. Kljub temu zanimanje za to šolo ni prenehalo. Prav v zadnjem času smo sprejeli 2 novi učenci, ki sta sami proslili za vstop v šolo. Tako imamo sedaj 16 učencev. V šolo prihajajo redno 2-krat na teden, najoddaljenejši tudi po 2 uri daleč.

Razen splošnih predmetov se poučujejo na šoli predvsem strokovni predmeti: poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo in gospodinjstvo, seveda vse v čim tesnejši povezavi s praktičnim delom. Tako je n. pr. v zvezi s tloznanstvom vsak učenec vzel vzorec zemlje s svoje njive; šola jih je poslala na kmetijski inštitut v Ljubljani, kjer so že izvršili analize in poslali ustrezna navodila za gnojenje. V jeseni smo učence seznanili s načinom zasajanja novih sadovnjakov. Zato smo si ogledali vsa zavezna pripravljala dela pri KZ Poljane, ki bo letošnji pomlad zasadiła nov sadovnjak na površini 1,5 ha. Učenci so sodelovali tudi na kratkem predavanju o zimskem škropljenju, ki ga je organizirala OZZ Kranj v Poljanah.

Najbolj zanimiv in najbolj koristen pa je bil za učence vsekarer dvodnevni izlet. Ob tej priložnosti smo si ogledali pedološki in agrotehnični oddelek kmetijskega inštituta in fitopatološki laboratorij Agronomske fakultete v Ljubljani. Tu so se učenci seznanili s potekom analize zemlje ter z analizo raznih živalskih hranil in kemičnih sredstev za zatiranje boleznin in škodljivcev. V fitopatološkem laboratoriju smo si pod mikroskopom ogledali glavne škodljivce in bolezni na kmetijskih rastlinah. Cilj našega izleta pa je bila selekcijska postaja za živinorejo v Ponovičah pri Litiji. Tu so se učenci samo v hlevih zadržali več kot tri ure, kjer jim je prijazen strokovnjak razložil in pokazal prav vse. Zlasti mnogo smo se spomnili o vzreji telet in prehrani krav in bikov. Podrobno smo si ogledali tudi svinjake, kjer smo videli vzorno oskrbovane živali. Na povratku domov smo

obiskali še hidrocentrale Medvode.

Do konca pouka na kmetijski gospodarski šoli naš loči dober mesec dni. V tem času bomo organizirali še en izlet, pripravili pa se bomo tudi na poletne mesece, ko ne bo pouka. V tem času bo vsak učenec izvršil neko praktično nalogo na svojem posestvu. Naloge so večinoma razdeljene, in sicer: sortni poskusi s koruzo in krompirjem, gnojilni poskusi s koruzo, krmno peso in na travniku, zimsko škropljenje in u-

ređitev sadovnjaka po sodobnih načelih in slineno.

Končno je treba poudariti, da kažeta tako ObLO Gorenja vas kakor tudi KZ Poljane polno razumevanje za kmet, gosp. šolo. Tako nam je ObLO dodelil denar za izlete, KZ pa denar za izvedbo že omenjenih poskusov v poletnem času. Z ozirom na dosedanje delo šole in na razumevanje ter pozornost, ki jo posvečajo odgovorni činitelji kmet, gosp. šol, lahko upravičeno pričakujemo, da bo šola izpolnila svoje poslanstvo.

R. Carman

Kamnik pred novo gradbeno sezono

Okrasitev mesta — Otroška igrišča — Zazidalni načrti

Zemlja je sicer še na debelo pokrita s snegom, vendar kolektar neizprosno opozarja na bližino spomladanskih del. Se mesec dni in treba bo krepko zasukati rokave, saj dela bo dovolj. Olepšava mesta, gradbena dejavnost in sadjarstvo zavzemajo v seznamu prvo mesto.

Odbor za ureditev otroških igrišč in zasaditev zelenih ploskev je šel prvi na delo. Lotil se je programa z vso natančnostjo, pri čemer se je lahko opiral na izkušnje zadnjih let. Uvidel je, da je dosedanji način okraševanja sicer povzdignil lepoto in prikupnost zlasti ožjega mestnega dela, vendar pa je nepraktičen in kratkotrajen. V teku leta se je izdala lepa vsota za ohranitev, ustvarilo se pa ni nič trajnega. Vsako leto smo bili na istem in vsako leto je bilo treba dvakrat obnoviti nasade. Posvetovalni odbor je zdaj pripravil podroben načrt za vsako ploskev posebej. Nekatere bodo zasejane s travo in obrobline z nizko živo mejo kot n. pr. trikotnik pred gimnazijo, druge pa spet zasajene z nizkimi okrasnim grmičevjem in trajnim ter enoletnim cvetjem.

Posebej bo še izdelan predlog za ureditev otroških igrišč. Na Zapricah bi morala biti okrog

obeh stanovanjskih blokov zasejana večja travnata ploskev za igrišče, ostali del pa urejen v vrtniček. Odbor je nadalje predlagal, da se za sejmišče posuši drug prostor, sedanje sejmišče pa ostane otroško igrišče. V sredini mesta je in odmaknjeno od velikega prometa. Ureditev in zasaditev je predlagana tudi za trikotnik med strugo in ceste pri športnih igriščih, ureditev prostora okrog stadiona, obnova žive meje v Prašnikarjevem drevoredu itd. Otroško igrišče v parku ob mekinjski brvi bo izpopolnjeno, saj so tu otroci najbolj varni pred prometom.

Grabna se je do zdaj proračunska postavka za olepšavo kmaj dotaknila. O tem pričra prostor za pošto tja do železniške proge in stanovanjskih blokov.

Tudi gradbena sezona kliče na pospešene priprave. Predvsem je treba napraviti na Zapricah zazidalni načrt. Tu je med obema cestama še dovolj nerodovitnega prostora za gradnje. Arhitekti bodo napravili več skic, od katerih bo sprejeta najboljša. Rešiti bo treba vprašanje zazidljivosti v vseh mestnih delih in okolici, pa tudi v vaseh okrog Kamnika in nazadnje v Tuhinjski dolini. Pri tem se ne bodo smele ponavljati napake iz prejšnjih let, ko so se

Kratke iz Tržiča

VSA SREDSTVA ZA GRADNJO STANOVANJ

V Tržiču prosi 440 družin za dodelitev stanovanja. Lani so zasebniki zgradili 680 kvadratnih metrov nove koristne stanovanjske površine, občina pa je zgradila 1000 kvadratnih metrov. Na ta način je bilo zgrajenih 30 novih družinskih stanovanj, kar je na videz mnogo, toda trajalo bo še 14 let, da zadosti občina doslej vložnim nujnim prošnjam, če bi se vsako leto zgradilo 30 novih stanovanj. Toda verjetno bo v dobi 14 let prebivalstvo porastlo in tako ne bi občina nikdar bila rešena skrbi, kako spraviti pod streho vse družine. Jasno je, da mora občina ob taki skrbi za gradnjo stanovanj zanemarjati komunalne naprave, saj se gradi samo ona komunalna dela, ki so neizogibno vezana s stanovanji. Na tržiški občini stalno razpravljajo o tem, kako rešiti stanovanjsko vprašanje. Na zadnji seji sta združena sveta za gospodarstvo in komunalo sklenila, da je treba iskati vse možnosti, načine in sredstva, da se gradi čimveč novih stanovanj. Občina resno razmišlja, da bi se ustanovila v Tržiču stanovanjska zadruga, toda kljub temu bi se ne upustila v celoti gradnja individualnih hišč. Oba sveta sta sklenila, da se bo v bodoče strožje pazilo pri izdaji gradbenih dovoljenj in na to, da se bo gradilo nove hiše na stavbišči, kjer so že predvidene komunalne naprave, t. j. vodo-od, elektrika, kanalizacija, komunikacije in parki.

J. V.

PASNINA BO ZA VSE OBVEZNA

Te dni so zborovali v Tržiču pašni odbori iz vseh desetih planin. Zborovanja so se udeležili zastopniki iz Gorič, Golnik, Černivca, Brezij, Trstenika, Peračice, Leš, Katarine in drugih krajev, ter agronomi okrajne zadrudne zveze. Namen sestanka je bil, da se ugotovi način upravljanja planin v tekočem letu. Zastopniki Okrajne zadrudne zveze so javno priznali, da je Tržič ena prvih občin v kranjskem okraju, ki je v zadnjih 10 letih največ žrtvovala za napredek planšarstva, četudi je občina pretežno indu-

strijskega značaja. Toda skoraj vse stroške za planinske gradnje — melioracije je nosila občina, okraj in zadrudna zveza, medtem ko pašni koristniki niso dali skoraj ničesar. Le nekaj zadržev je lani dalo malenkostne prispevke, medtem ko so izdatki vsako leto znašali več milijonov. Pašni koristniki so sicer trdili, da so opravljal neko delo pri čiščenju planin, kar pa večinoma ni bilo res. Na zborovanju so navzoči sklenili, da bo vsak pašni upravičenec v bodoče moral v naprej plačati določene zneske za planinske melioracije, če pa bo hotel sam opraviti delo, bo moral to javiti upravi planin pri ObLO, ki bo določila dan in kraj dela, ter bo delo tudi nadzorovala. Po opravljenem delu bo vrnila v naprej plačane zneske za delo, toda samo v višini dejansko opravljenih delovnih ur in efekta dela.

Na zborovanju so tudi sklenili, da je treba v samem denarnem poslovanju pri vplačevanju in izplačevanju dohodkov in izdatkov uvesti predpisani red. Odškodnina za pašo se bo naknadno določila potem, ko bodo pašni odbori stavili tozadevne predloge. Pašnine ne bo nihče oproščeni. Tudi v bodoče ne bodo smele planine imeti kar po 5 mayeric, kot je to doslej bilo na planini Sija, kjer je ena mayerica dovolj. Če hoče lastnik živine imeti mayerico zase, bo moral sam plačati. Zastopniki okrajne zadrudne zveze so predložili tudi osnutek poslovnika za planšarstvo in bodo pri Upravi planin v Tržiču o tem poslovanju kmalu razpravljali.

J. V.

Tudi Tržiču je potrebna mlečna restavracija

Za vso našo državo pa tudi za Gorenjsko izkazuje številke ogromno porabo alkoholnih pijač in razmeroma majhno potrošnjo mleka in mlečnih izdelkov. V borbi proti alkoholizmu imajo važno vlogo predvsem mlečne restavracije. Zato je treba pozdraviti prizadevanje ObLO Tržič po takšem lokalni. Odbor je pripravljen brezplačno nuditi vse navete in redno oskrbovati mlečno restavracijo z mlečnimi izdelki po grosističnih cenah. Prebivalci bodo v tej restavraciji lahko dobili mlečne jedalce in pijače po zmernih cenah.

Taka restavracija bi bila v Tržiču potrebna tudi zaradi tujškega prometa. Treba bo najti le še primeren lokal na prometni točki, ki bo ustrezal vsem higijenskim in estetskim zahtevam. To pa za Tržič ni neizvedljiva želja. Razen tega je pripravljena Tržičanom pomagati tudi kranjska Zadrudna mlekarina, ki ima svojo mlečno restavracijo v Kranju že eno leto in je z njo dosegla pomembne uspehe.

Ing. Moma Stambolič

O delu in uspehih krajevnih odborov

Utrinki iz Podlonka

Na zadnji seji ObLO Podlonk so razpravljali o delu odborov — cestnega, pašnega in šolskega ter izvolili Svet za prosveto in kulturo in komunalno dejavnost.

Cestni odbor je do sedaj poskrbel, da je bil narejen prepok ceste pri priključku Česnjica—Prtoč. Razširili so tudi cesto, katera je bila prekopana že prejšnja leta, a je bila v nekaterih krajih možna le za prehod volov. Na novo je bila prekopana kolovozna pot iz ceste od Gotnarja v gornji del vasi do Ferdinandanda. Na tej poti je bil narejen tudi most. Nujno je bilo tudi popraviti in razširiti javna pota — pot s ceste mimo šole do Notarja, katera je dolga 150 m. Prav tako je bila potrebna popravila tudi pot od Gotnarja do Zatlja. Tako so skupni stroški gradnje cest, prekopov, novih poti in popravila starih, brez prostovoljnega dela znašali 965 tisoč dinarjev. K temu delu pa so mnogo prispevali tudi vaščani sami: dali in prepeljali so na žago preko 50 kub. metrov senožegetnega lesa, opravili okoli 422 konjskih in preko 1000 delovnih ur. Razen tega so dali še 4 kub. metre hrastovega lesa za mostove in 1,5 m desk. Za bodoče so si zadali nalogo, da bodo dogradili oziroma popravili še nekaj cest.

Pašni dcor pa je poskrbel, da

je bila temeljito popravljena pot iz Prtovca proti Ratitovcu, očiščeno nekaj pašnikov, popravljenih nekaj poti za živino, dokončno zgrajen hlev itd. Odborniki so gradili tudi nepravilen odnos do razvoja pašništva. Nekateri ljudje, ki imajo sicer vse pogoje, kljub temu nočejo gnati živino na pašo. Sklenili so, da bo treba tiste pašnike, ki niso dostopni živini, čimprej pogozditi, hkrat pa skrbeti, da se primerni čimprej očistijo in osposobijo za pašo. Ker je oddaja mleka v industrijska središča zaradi oddaljenosti onemogočena, je pašni odbor sklenil organizirati s pomočjo kmetijske zadrude v vasi mlekarjski obrat, s tem se bo povečal tudi interes za rejo boljše živine.

Svet za komunalno dejavnost pa bo pomagal cestnemu odboru pri gradnji cest, javnih potov in skrbel za vzdrževanje teh. Organiziral bo tudi gradnje potrebnih vodovodov, ki bodo ustrezali higijenskim predpisom, skrbeli, da bodo ljudje spoznali pomen gnojnih jam, urejenih stranišnih greznic itd.

Svet za prosveto in kulturo je sklenil, da bo organiziral razna predavanja in skrbel za razvoj športa ter tako v svoje vrste skušal pritegniti tudi mladino.

T. F.

VESTI IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Rekord „Papirnice“ Količevo

»Papirnica« v Količevem je v preteklem poslovnem letu dosegla rekord v svoji proizvodnji. Prvič v zgodovini tovarne je presegla proizvodnjo 10.000 ton. V letu 1954 je izdelala 9071 ton raznih izdelkov, lani pa 10.464 ali za skoro 1400 ton več. Na tak napredek je delovni kolektiv tovarne zelo ponosen, saj je to rezultat skupnih naporov v borbi za višjo proizvodnjo. Uredili so nemoteno preskrbo s surovinami, izboljšali organizacijo dela in uredili točno tehnično službo. Stroji so vedno v redu oskrbovani in nobena generalna reparatura ni trajala več kot tri dni, tako da nikoli ni bilo zastaja v delu. Prizadevnost vseh članov kolektiva za dvig storilnosti se odraža tudi v obvezah, ki so jih sprejeli za utrditev delovne discipline.

Tovarna bi lahko ogromne količine izdelkov izvozila, vendar se zaveda, da so domače potrebe na prvem mestu. V inozemstvo gre samo okrog 200 ton izdelkov, za katere na domačem trgu ni tako veliko povpraševanje.

Zelo pomembni so izsledki pri poizkusih, da bi se izdelala posebna vrsta embalažnega kartona iz lesnih odpadkov in slame. Če bi dobila tovarna nov stroj za izdelavo kartona iz odpadnih surovin, bi se letna proizvodnja kartona podvojila.

Z.

NAGRADE NAJBOLJSIM

Odbor za poljedelstvo Glavne zadrudne zveze LRS je na svoji seji, 12. I. 1956, nagradil s 25 tisoč dinarji poljedelski odsek Kmetijske zadrude Trebija, kot najboljše v kranjskem okraju.

Poljane na Gorenjskem

Od petka do petka

Tragedija v Mavrovem je hudo prizadela vse naše ljudstvo. Terjala ni samo velike gospodarske škode temveč tudi precejšnje število smrtnih žrtev.

Pomoč Makedoniji

Jugoslovanski narodi so še enkrat izpričali geslo bratstva in enotnosti in vsi kot eden prisrčno pomagali Makedoniji. Zato ni čudno, če so skoraj v vsakem delovnem kolektivu, v vsaki ustanovi odvojili kakšni skromni prispevek kot pomoč ponesrečenim.

Pred tremi dnevi je zasedal v Beogradu Zvezni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.

Na dnevnem redu so bile predvsem spremembe gospodarske politike s stališča letošnjega družbenega plana, nadalje ukrepi za nadaljnjo izgradnjo državne uprave ter še nekatera organizacijska vprašanja.

Zvezni odbor je odobril doslej storjene ukrepe in potrdil osnove, na katerih sestavljajo družbeni plan za letošnje leto. Poročilo o tem je dal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič - Tempo.

Ob tej priložnosti so zlasti poudarili, da bi bilo treba v zvezi z delom na letošnjem družbenem planu še nadalje razvijati intenzivno politično delo v organizacijah SZDL.

Tovariš Kardelj je govoril tudi o ukrepih za nadaljnjo izgradnjo državne uprave. V svojem govoru je navajal kaj bi bilo vse treba storiti, da bi delo državne uprave vzkladili z nalogami, katere ji nalaga razvoj naše družbene ureditve, zlasti pa razvoj samoupravnih organov ter organov družbenega upravljanja. Navzoči so poudarili, da bi bilo treba napraviti določene organizacijske spremembe v delu državne uprave.

Zvezni izvršni svet je z ozirom na bližnje volitve organov delavskega upravljanja izdal dopolnitev k navodilom za volitve delavskih svetov in upravnih odborov gospodarskih podjetij, ki se nanaša na volitve v obratnih enotah oziroma na volitve obratnih organov delavskega upravljanja.

V podjetjih, ki imajo v svojem sestavu več obratnih ali poslovnih enot (na Gorenjskem ima obratne delavske svete Ležezarna na Jesenicah), lahko delavski svet odloči, da se volitve članov delavskega sveta opravijo po volilnih enotah. V tem primeru določijo delavski svet število volilnih enot v podjetju, nadalje, katere obratne, poslovne ali druge organizacijske enote sodojijo v sestav vsake volilne enote in koliko članov delavskega sveta je treba izvoliti v vsaki izmed volilnih enot.

Glede tehnične izvedbe volitev članov delavskega sveta v obratni ali poslovni enoti, ki je oddaljena od sedeža podjetja, se ustanovi posebna volilna komisija, ki jo izvoli delavski svet podjetja, potrdi pa okrajno sodišče.

Za vsako volilno enoto se posebej predlagajo kandidati, glasuje pa se za kandidata na listi, potrjeni za določeno volilno enoto. Rezultat volitev se ugotovi posebej, skupne rezultate v vseh volilnih enotah pa razglasi volilna komisija na sedežu podjetja.

Z dopolnitvijo navodil so možne tudi volitve posebnih obratnih delavskih svetov in upravnih odborov. Če je v pravnih podjetjih določeno, da se v posameznih obratnih in poslovnih enotah podjetja volijo tudi organi delavskega upravljanja teh enot, se za izvolitve članov delavskih svetov in upravnih odborov takih obratov uporabljajo splošne določbe navodil.

SZDL o letošnjem gospodarstvu

Prvi mesecem so bili člani potrošniškega sveta »X« izvoljeni na zboru potrošnikov. Niso se upirali izvolitvi. Ne morda toliko zaradi tega, ker so menili, da je prav, da tudi oni sodelujejo v organih družbenega upravljanja (pri vseh še ni dozorel občutek, da je to potrebno), marveč bolj zaradi zanimanja, kako bo ta nova oblika sodelovanja državljanov v organih, kot so potrošniški sveti zaživela, kako se bo odvijalo delo in kakšne vidnejše sadove bo to sodelovanje rodilo...

Danes so se prvič sestali. Od sedmih članov so točno ob napovedani uri prišli le štirje. Peti je prišel s polurno zamudo, medtem ko dveh ni bilo.

Se poleti kaj rado pokvari? »Koliko bo stal?« vpraša nekdo.

»Okoli 450.000 dinarjev.« Prejšnje odobravanje vseh navzočih je nekoliko skalila vest o ceni hladilnika. »Vendar, da vas brž potolažim,« je pristavil upravnik, ki je opazil trenutno zagato, »na našem amortizacijskem skladu imamo že več kot 420.000 din in te nameravamo uporabiti v ta namen.« Potrebna bi bila še stojala za izložbeni okni, nekaj dekorativnih tkanin za aranžiranje, prostore bo treba letos še enkrat pobeliti, lično izdelane cenike bo treba kupiti...

Ti predlogi so bili prav tako osvojeni. Jasno je, da bodo tudi realizirani šele takrat, ko bo

Sklenili so, da se bodo sestajali enkrat na mesec.

»Kakšno naj bo naše delo v prihodnje?« povpraša prvi, ki je sedel tik ob pečli.

Spogledali so se... »Zdi se mi, da bi potrošniki morali vedeti vse podrobnosti o našem delu. Zato menim, da je najbolje, če v trgovini izobesimo glasno desko, na katero naj bi se nalepili vsi zapisniki sej potrošniškega sveta, razne objave itd... Tako bi morda vzpostavili najboljši stik s potrošniki!«

»Pravilno«, so pritrdili vsi, eni glasneje, eni bolj potih.

»To je že lepo«, reče drugi, »vendar kako doseči, da se potrošniki ne bi pogovarjali o morebitnih nepravilnostih med seboj in bi potem nam, članom potrošniškega sveta, prišle govornice na uho šele takrat, ko bi obrale vse vogale?«

Res je. To se zelo rado pripeti...

Nekdo predlaga: »Na oglasno desko nalepimo še seznam vseh članov s točnimi naslovi vsakega posameznika. Vsak kdor bo imel kakšno pripombo o delu kolektiva v trgovini ali upravljanju podjetja, bo lahko prišel na dom h kateremu izmed članov in povedal, kar ga teži.«

»V redu. Prav!« so potrdili vsi.

To je bilo bolj ali manj vse. Malo besed, nekaj predlogov.

Dober začetek... Dober, v kolikor se to lahko reče. Brez izkušnje... Vse je novo... Razšli so se. Eden je odšel v kino, kjer ga je že čakala žena, dve ženi sta tekli domov, kjer sta moža že nestrpno čakala na večerjo, ostali pa so še malo poklepetali...

Prvi sestanek potrošniškega sveta je minil.

V zavesti članov potrošniškega sveta se je prav gotovo nekaj zgnilo...

I. AUSEC

To pot zakurjena sobica upravnik trgovine »X« je bila kot nalašč improvizirana za ta prvi sestanek, ki je potekal v intimnem vzdušju.

Stolov ni bilo dovolj. Upravnik je sedel na izpraznjenem zaboju od margarine, eden izmed navzočih na nizki omarici. Le-ta je bil pozneje tudi izvoljen za predsednika sveta, medtem ko je tajnica sveta postala bančna uslužbenka...

Ni bilo dosti besed. Več je bilo nekega nemega pričakovanja...

Poročilo upravnik trgovine je bilo kratko. Številke. Precej številke. Iz njih je bilo razvidno trenutno stanje trgovine. Dejstva.

»Naša trgovina je nova. Zaradi tega že od samega začetka žrtvujemo precej časa, truda in ne nazadnje tudi denarja, da bi jo čimprej uredili, je dejal upravnik. »Potrebovali bi še vrsto stvari, da bi izboljšali naše poslovanje, pa tudi notranji izgled trgovine — izložbe bo treba napraviti prikupnejše.«

Vsi navzoči priključijo in s tem dajo priznanje tem težnjam. »Najbolj potreben nam je vsakor hladilnik«, vztrajno nadaljuje upravnik. »Ta je že naročen v Rakovnici. Neka druga trgovina ga že ima — pravijo, da se zelo dobro obnese. — Nam bo hladilnik zelo koristil, zlasti za razno delikatesno blago, ki

za to denar na razpolago...

Ogenj v pečli je pojemal. Zrak je bil pomešan s telesno toploto navzočih. Mračilo se je že...

»S kom vse trgujete?« vpraša eden izmed navzočih.

»Z vsemi, ki imajo dobro blago in poceni!« odvrne upravnik. »Sicer pa ste to lahko v naši trgovini opazili, da kupujemo od raznih dobaviteljev.«

»In povprečna marža?«

»Nekoliko manj kot 9%.«

»No, to je kar prav za trgovino na malo,« pristavi nekdo. Nove trgovine nimajo morda toliko problemov, vsaj tistih tehničnih ali pa jih imajo še več, kot one stare.

Formalnosti dnevnega reda so bile izčrpane. Na vrsto so prišle bodoče naloge potrošniškega sveta.

sodišča

Kolesarji pozor!

Niž koliko opozoril je že bilo, naj kolesarji bolj pazijo na svoja kolesa, pa se kljub temu tatvine koles čisto ponavljajo. Koliko ljudi je že krepko obžalovalo svojo lahkomišelnost, ko so pustili svoja kolesa nezaklenjena, misleč, da se za nekaj trenutkov zadržanja v trgovini, gostilni ali kjerkoli drugje s kolesom ne more nič hudega zgoditi. Marsikateri delavec je potem dolgo časa pešahal na delo in z dela, ker ni dovolj poskrbel za varnost svojega kolesa.

Pri Okrajnem sodišču v Kranju se bo v kratkem zagovarjal »specialist« za kolesa Pavle Glavan iz Britofa 50. Obdolžen je, da je v letih 1953. in 1954. ukradel dva moška in eno žensko kolo, pri tatvini četrtega kolesa pa je bil zasačen in predan organom LM.

Kolo je »zadišalo« tudi Karln Gumilarju iz Kranja. Pred lokalom »Biser« v Kranju je sedel v avgustu 1955 ponoči na tuje kolo in se z njim odpeljal domov. Odkrit je bil, ko je več mesecev kasneje skušal prodati dinamno motorček. Z ozirom na olajševalne okoliščine je bil obsojen na 3 mesece zapore.

Zaradi tatvine kolesa se je zagovarjal tudi Martin Skrjanc iz Seničnega pri Trzinu. Bil je na veselici na Gošnjaku in ker se mu ni dalo peš domov, si je »sposodil« tuje kolo in se z njim odpeljal. Doma sta z bratom Petrom kolo razstavila, prebravala, nakar ga je Peter Skrjanc uporabljal toliko časa, dokler ni lastnik kolesa enkrat slučajno postal pozoren na to kolo in dokler ni ugotovil, da je kolo res njegovo. Za to dejanje je bil Martin Skrjanc obsojen na 5 mesecev zapore, Peter Skrjanc pa zaradi prikrivanja na 2 mesece zapore.

V 14. številki našega lista je bil objavljen članek o poplavi v Železnikih z naslovom »Vode v Železnikih so prestopile bregove«. Danes bomo osvetlili ta dogodek še z druge strani. Nesreče ni zakrivilo samo LIP Češnjica. Ko je Franc Lotrič 3. februarja zjutraj našel v hlevu kravo z dvema teličkoma v vodi, živali ni preselil v kak drug prostor oziroma hlev v bližini, ampak je odšel pol ure daleč obtoževati vodstvo podjetja za napravljeno škodo. Ne samo on, temveč vsi prizadeti lastniki hiš ob vodnem prekopu so bili v najbolj kritičnih trenutkih pripravljani samo kritizirati, namesto da bi pomagali pri čiščenju prekopa in reševali imovino, ki ji je pretilo uničenje. Ko je podjetje 4. februarja vodo zajezilo, so uprave obrtnih podjetij takoj izjavile svojo pripravljenost za vzdrževanje vodnega stanja v prekopolu, samo da bi elektrarna obratovala še naprej. Prej, ko je bilo prizadeto podjetje, se ni nihče ogasil, potem pa, ko so bili oškodovani sami, so bil takoj pripravljani pomagati. Škoda bi bila mnogo manjša, ko bi vsi tisti, ki sedaj kritizirajo, pokazali več požrtvovalnosti pri reševanju družbene in privatne imovine.

Namesto da bi rečevali so kritizirali Kdo je kriv?

Varnost je prva

Ljudje, ki ne poznajo oziroma nečejo poznati cestno — prometnih predpisov, se zelo radi pritožujejo nad prometnimi milničniki. Takih negodovanj, po večini neupravičenih, je bilo tudi na zborih volivcev v zvezi z novo uredbo o javnem redu in miru precej silisti. Med drugimi so volivci predlagali, naj bi službujoči prometni milničniki ne pobirali denarnih kazni, temveč naj bi se omejili le na opozorjanje. To pa po vsej verjetnosti ne bi bilo uspešno, ko naši ljudje tako malo upoštevajo predpise. V vsakem milničniku, ki jih najde pri prekršku, vidijo le »surov« nastop, ne pomišljajo pa, da bi n. pr. kolesar brez luči lahko povzročil težko nesrečo. Isti milničnik je bil morda pred kratkim sam v komisiji na kraju nesreče in je videl ogromno škodo, ki jo je povzročila malomarnost in nediscipliniranost. Pogled na ponesrečence prav gotovo ni bil prijeten. V čigavem interesu so torej njegova opozorila? V njegovem lastnem prav gotovo ne, prva je skupnost, ki ji z vestnim opravljanjem svoje službe lahko prihrani marsikaj milijonček.

Letno več kot 15 milijonov dinarjev odškodnine

Lesno industrijsko podjetje Bled, ki ima v svojem delokrogu štiri obrate, ima na trgu že šest vrst proizvodov in razne vrste rezanega lesa. V podjetju izdelujejo ladijski pod, zaboje vseh vrst, lesno volno, sredice za mizarske plošče, votla vrata in zadnji najnovejši proizvod — lesne vrvi, ki jih potrebujejo livarne za ovijanje kalupov.

Najbolj cenjen proizvod »LIP« — Bled so prav gotovo sredice za mizarske plošče. To potrjujejo številna naročila, katerim podjetje kljub precej povečani proizvodnji v zadnjem času ne more ustreči. Mesečna proizvodnja je 86 prostorninskih metrov, medtem ko je lani aprila meseca (takrat so začeli z izdelavo teh plošč) bila 21 prostorninskih metrov. To je tudi dokaz, da so delavci osvojili celoten proces proizvodnje in izboljšali organizacijo dela.

Povečana je tudi proizvodnja lesne volne od 200 na 700 ton mesečno, ki jo uporabljajo predvsem za embalažo.

Proizvodnjo dvigniti si prizadeva celotni kolektiv, vendar ne na račun kvalitete proizvodov, ki raste vzporedno s kvantiteto. Največji uspeh je v tem oziru dosegel obrat »Tomaž Goddec« v Bohinjski Bistrici, in sicer v žagarskem oddelku. Največji uspeh so zabeležili predvsem brusarji, od katerih v največji meri zavisi rezultat dela. Razperitev so zmanjšali za 0,4 milimetre in dosegli pričakovani rezultat. Pri vsakem povprečnem hlođu so pripravili eno desko, kar znaša letno 1.060 prostorninskih metrov rezanega lesa. Izkoriščenost je lesne mase s s tem dvignili od 63,8% na 68,2% s čemer so prekoracili normo. Vrednost prihranjenega rezanega lesa znaša letno preko 15 milijonov dinarjev, kar je ogromen uspeh za podjetje. Dosegli so ga po zaslugi dobrega vodstva, organizacije Zveze sin-

Varnost je prva

Ljudje, ki ne poznajo oziroma nečejo poznati cestno — prometnih predpisov, se zelo radi pritožujejo nad prometnimi milničniki. Takih negodovanj, po večini neupravičenih, je bilo tudi na zborih volivcev v zvezi z novo uredbo o javnem redu in miru precej silisti. Med drugimi so volivci predlagali, naj bi službujoči prometni milničniki ne pobirali denarnih kazni, temveč naj bi se omejili le na opozorjanje. To pa po vsej verjetnosti ne bi bilo uspešno, ko naši ljudje tako malo upoštevajo predpise. V vsakem milničniku, ki jih najde pri prekršku, vidijo le »surov« nastop, ne pomišljajo pa, da bi n. pr. kolesar brez luči lahko povzročil težko nesrečo. Isti milničnik je bil morda pred kratkim sam v komisiji na kraju nesreče in je videl ogromno škodo, ki jo je povzročila malomarnost in nediscipliniranost. Pogled na ponesrečence prav gotovo ni bil prijeten. V čigavem interesu so torej njegova opozorila? V njegovem lastnem prav gotovo ne, prva je skupnost, ki ji z vestnim opravljanjem svoje službe lahko prihrani marsikaj milijonček.

Gorenjske bodice

TA TEDEN BERA ni bila prida. Pa ne zato, ker so se Gorenjci — morda bo kdo celo mislil zaradi bodice — poboljšali. Ne, še zdaleč ne! Ljudje smo pač taki, da bi nam bilo dolgčas, če ne bi bilo nobene zdrahe, razprtije — skratka, če bi bilo vse prav.

Toda zapadel je sneg in po cestah III. reda človek ne bi daleč prišel. Povrh me je zaradi odjuge začel mučiti protin. In človek bi se zjokal...

ČE BI ME NE TRGALO po bedrih, bi se prav gotovo prijavil za tekmovanje na državnem prvenstvu v alpskih disciplinah. Sicer smučati ne znam, a bi prav gotovo zasedel eno prvih mest. Tako pa so se, ker pač ni bilo mene, uveljavili drugi »nepoznani« smučarji. O naših olimpijcih pa ne duha ne sluha!

POLEGAL SEM na zapečku in sitnaril. Skoraj bi se bil z ženo na smrt sprl, pa sem se zadnji hip premislil. Spomnil sem se tistega kmeta iz Smlednika, ki se je s sosedom tožaril in je ženo za pričo »notr dal«, pa je ona za sosedo dobro govorila. Zakaj je to storila. Ne vem, ker nerad filozofiram. Jasno mi je bilo samo, da je ženino zaveznitvo treba za vsako ceno ohraniti.

TOPLO SEM se oblekel in ra je odšel pohajkovat po mestu. Mimogrede sem se jezil na tiste, ki nočejo in nočejo očistiti pločnikov, a se mi je jeza brž polegla, ko sem videl, da tudi pred tiskarno leži sneg. Potolažen sem stopil v mlečno restavracijo na »turško«, pa sem dobil samo nekaj divki podobnega. »Kaj bi tisto,« so me zavrnili, »najcenejši smo pa le.«

KO SEM SE vračal domov je v Parku svobode nekaj tako pretresljivo hreščalo, da sem nemudoma pomislil, da se neke pretepaajo. Takoj nato sem zagledal gručo ljudi. Brž sem pohitel na »kraj zločina« in ugotovil, da se predvaja le »velika« drsalna revija. Po razdrapani ledeni površini so se vrteli »umetni« drsalci in so jim drsalkle klepetale kot starim klepetuljam umetni zobje. Vse to pa je spremljalo najblagoglasnejše škripanje, ki naj bi nadomestilo glasbo.

KER SEM SLABO videl, sem se hotel preriniti v ospredje. Pa me prestreže nekdo: »Kaj pa se prerivate, saj nismo pred blagajniškim okencem na jese-niški postaji.« Takoj sem ga spoznal. Bil je Peter. Ker se poznava in ker je večji od mene, me je potisnil predse in mi začel

pripovedovati, kako in kaj je s tem nesrečnim jeseniškim kolodvorom. (Takrat, ko ga ni bilo, so kritizirali, danes ko je, pa spet kritizirajo!)

»PREJŠNJO NEDELJO sem se hotel odpeljati v Mojstrano, pa sem zamudil vlak,« je pripovedoval, »kajti pred blagajniškim okencem je bila taka gneča, da bi komaj do prihodnjega vlaka na vrsto prišel. Ko sem opozoril prometnika, da bo polovica potnikov vedno zamudila vlak, če se bodo ob nedeljah prodajale karte samo pri enem okencu, je skomignil in ugotovil, da bodo pač morali kake pol ure prej priti.« In nato se je zasmeljal, kot da bi bilo to smešno. Povedal sem mu, da to pravzaprav ni prav nič smešno. Kajti tudi v kranjskem kinu mislijo, da je treba priti na predstave kake pol ure prej. Zadnjič sem namreč zamudil tednik, ker sem prišel le 5 minut pred osmo.

SEDAJ JE DOPISA konec in bi pravzaprav moral pritisniti nanj svoj pečat. Ker pa ga nimam, ga ne morem. A se zato ne jezim, saj ga tudi mesarsko podjetje OZZ v Naklem nima. Pa si mislim, če je ono lahko brez njega, bom pa še jaz. Zato bom končal s čisto preprostimi: Na svidenje

VAŠ BODICAR

Predsedstvo sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije je sklenilo, da bo začelo izdajati osrednje glasilo Zveze, prosvetno revijo »Sodobna pota«, ki bo letos izšla v desetih številkih, začeniš z letošnjim marcem. Posamezni izvod revije bo stal 40 dinarjev, celoletna naročnina pa 350 dinarjev, polletna pa 175 dinarjev.

Prosvetna revija »Socialistična misel« in štirinajst dnevnik »Ljudska prosveta« s tem prenehata izhajati in bodo njihovi naročniki odslej prejeli gla-

silo revijo »Sodobna pota«. Naročnikom »Socialistične misli« in »Ljudske prosvete«, ki so že nakazali celotno ali delno naročnino za leto 1956, se bo ta upoštevala pri naročnini za revijo »Sodobna pota«.

Nova revija bo usmerjevala idejno politične, prosvetne, organizacijske in strokovne dejavnosti prosvetnih društev, hkrati pa bo tudi ogledalo njihovega dela. Med drugim bo prinašala ankete o posameznih aktualnih vprašanjih, napotke za ureditev kulturnih domov,

knjižnic, čitalnic itd., ocene koncertov in dramskih del na amaterskih odrih, sestavke o filmu, potopise, leposlovje ipd.

Revija »Sodobna pota« si želi pridobiti čimveč sodelavcev. Zaželeni so krajši sestavki o vseh pomembnejših društvenih problemih in dogodkih, ki bodo, napisani bodisi v obliki članka, razmišljanja ali dopisa, toliko bolj dobrodošli, kolikor bolj bodo tehtni in ustrezni namenu revije. Okvirne vzorce za pisanje bodo tovariši, ki žele sodelovati, našli v prvih številkih revije. Prispevke za objavo pošiljajte na naslov uredništva: Ljubljana, Miklošičeva cesta 7/L., telefon 30-880.

Prosvetno revijo »Sodobna pota« lahko naročite pisмено na upravi (naslov isti kot zgoraj) ali pri vašem pismonoši, ki vam jo bo dostavil na dom in obenem pobiral tudi naročnino.

Uspešna bilanca

V okviru KUD »Janko Kalan« Voklo delujejo dramska, pevska, izobraževalna in športna sekcija ter knjižnica, ki je po 7 letih obstoja končno le dobila svoje lastne prostore v Kulturnem domu. Razpolaga s 560 knjigami.

Ljudska univerza na Jesenicah

V ponedeljek zvečer je predaval Jeseničanom v okviru Ljudske univerze ing. Leo Skaberne, direktor Zavoda za gradnjo stanovanj v Ljubljani »O sodobni gradnji stanovanj na Svedskem«. S predavanjem, ki je bilo opremljeno s številnimi slikami na epidioskop in ozkim filmom, je navdušil Jeseničane za nov način gradnje stanovanjskih hiš. Ker je bila tema z ozirom na številno individualno gradnjo hiš, za Jeseničane zanimiva, je bilo predavanje polno obiskano in šteje med boljše predavanja jeseniške Ljudske univerze v letošnji sezoni.

Dramatska sekcija je v letošnji sezoni uprizorila burko »Trojčki«. Publika je zelo navdušeno sprejela, zato ga bodo ponovno uprizorili in razen tega naštudirali še eno igro. Na nedavnem občnem zboru so predvsem razpravljali o športni sekciji, kajti do sedaj so bili vokalski športniki prepuščeni sami sebi. Mladina čuti do športnih iger, zlasti do nogometa, odbojke in namiznega tenisa, veliko veselje in se vsak večer zbira v domu. Upravni odbor je zato športni sekciji obljubil vso pomoč, bodisi v navetih ali materialu. Društvo namerava v prihodnje posvečati večjo pozornost tudi splošnemu izobraževanju članstva. Poskrbelo bo za predavanja, predvajanja poučnih filmov in skušalo bo vzbuditi večje zanimanje za leposlovno in strokovno čtivo.

Svoboda Jesenice pred večjimi gostovanji

Da bi v posameznih odsekih povečali živahnost pri delu predvideva »Svoboda« na Jese-

nica v letošnjem letu več večjih gostovanj. Na predlog Sveta »Svobode« in prosvetnih društev kranjskega okraja se pripravljata dramska družina in ansambl narodnih plesov za gostovanje v Bosni in Hercegovini, ki bo organizirano po zveznem organu za izvedbo medrepubliških gostovanj. V kolikor bodo finančna sredstva na razpolago bodo organizirali odseki krajše turneje z gostovanjem v Storah, Velenju in na Ravnah, kakor tudi po Primorskem in morda v industrijskih krajih drugih republik.

Vse priznanje mladim Smedničanom

Prejšnjo nedeljo je bila v Smedniku zabavna prireditev z naslovom »120 veselih minut«. Da bo spored resnično zabaven, sta nas že takoj v začetku prepričala Jože Rozman in Drago Osel, zlasti prvi, ki je pripravil celotni program in s šaljivimi domislicami krajšal odmore. Živahnost v dvorani je povečal orkester s svojim pestrim sporedom narodnih pesmi. Požrt-

S knjižne police

Nove izdaje „Mladinske knjige“

Troje izdaj je v kratkem poslala založba Mladinska knjiga na knjižni trg: mladinsko povest F. Milčičevega PTICKI BREZ GNEZDA, Boža Škerlja knjigo o opicah NEVSEČNO SORODSTVO in TOMASA R. Henryja BELI KONTINENT v prevodu prof. Avgusta Petrišiča.

Od prve naklade pri Mohorjevi družbi leta 1917 so do sedaj PTICKI BREZ GNEZDA dočakali že četrti ponatis. Najlepše spričevalo, da se je povest priljubila slovenskim bralcem kot malokatero drugo delo. To-liko zrelih dognanj je zbranih v tej knjigi, toliko še danes perečih problemov, toliko bradkih resnic je zapisal pisatelj v tem svojem najzrejšem delu, s tako razumevalnim nasmehom in tako ljubeznivim humorjem, da ga človek zmeraj znova jemlje v roke, pa se tudi zmeraj znova ob njem sredi nasmeha zresni in zamisli.

Za knjižnico PRIRODA IN LJUDEJE je napisal znani slovenski človekoslovec Boža Škerlj pod malce ironičnim naslovom NEVSEČNO SORODSTVO poljudno knjigo o opicah. Svoj študij slovstva o primatih in opazovanja ter proučevanje življenja opic v velikih živalskih vrtovih je strnil v živahno in prijetno pisano dognanja o medsebojnem razmerju med človekom in opico. Namen knjige je prav ta, da usmeri razumevanje tega odnosa med nami in našimi daljnimi sorodniki.

V knjigi BELI KONTINENT opisuje T. R. Henry celino okoli južnega tečaja, njeno podnebje, živalstvo, zanimive optične pojave in razne odprave na to celino. Prave predstave o razsežnostih, višini gora, globini zalivov itd. bralec ne dobi, ker prevajalec ni preračunal angleških mer kot so milje, yardi in čevlji v metriki sistem. Tudi se čudimo celo v primeri z Arktiko silovitemu mrazu na južnem tečaju, dokler neke sredi knjige ne odkrijemo, da so temperature turne navedbe pisane v Fahrenheitovih stopinjah.

Vendar so to le manjše nevednosti. Slabše je, da prevajalec dokaj šibko obvlada angleški jezik, slovenskega pa sploh ne. »Prestavlja« namreč dobesedno črko za črko iz originala in je zato skladna slehernega stavka v knjigi docela neslovenska, kar povzroča obilico nejasnosti, kopico logičnih nesmislov, pa tudi dokaj smešnih obratov.

Izobličje primerov prevajalskih nerodnosti navajam samo nekatere, slučajno nabrane na posameznih straneh.

V petih vrsticah se kar trije stavki začnajo s: to je. »To je celina, ki štrli v nebo, kar more izpričati vsakdo, ki jo je kdaj skušal preleteti.« — »Tako dandanes letijo možje v sorazmernem udobju...« (str. 62). Dandanes letajo možje v letalnih — »Led je prevrnil ladjo na bok. Posadka se je trudila štiri dni in noči, preden je spravila ladjo

spet na dno.« (str. 98). Edinstvena posadka! Do sedaj sem mislil, da se mornarji v nevarnosti trudijo, kako bi ladjo obdržali na površju. — Neka švedska odprava je pustila na ledu »veliko šrambo s hranos«. Najbrže veliko zalogo hrane, saj ni verjetno, da bi ekspedicije vozile s seboj na saneh poleg drugega materiala tudi velike šrambe.

Prevajalec si ni na čistem o pojmihi spredaj, zadaj, izza, najbrž in morda ipd. Tako piše, da pri hoji po ledu človek »tiplje spredaj s cepinom z jekleno konico« (str. 46), pa le tiplje pred seboj; dalje, da »nekoliko čevljev« nazaj se je dvigala obala v skoraj navpično gorsko steno.« (str. 122). Verjetno se je ta stena dvigala že nekaj čevljev od obale. »Orka kroglja ne moti, razen če ga zadene strel na posebno občutljivo mesto, najbrž (morda!) kam v možgane.«

Opisuje enojambornik HERO, ki je »samo malo večji od običajne kabinske križarke« (o žepnih križarkah sem že slišal, o kabinskih še nikoli) in razlaga »o neverjetnem magnetometru, ki je kartiral svet, zakopan pod tisoči čevljev ledu«. Neverjeten ni magnetometer, ampak človek, ki je tako globoko zakopal syet, namreč prevajalec.

Takih in podobnih cvetk je nešteto, na vsaki strani knjige jih odkriva. Mislim, da Mladinska knjiga tako slabega prevoda srednješolski mladini ne bi smela dati v roke.

FRANCE BRATKOVIČ

Proslava v spomin Prešerna v Vrbi

Za 10-letnico prevzema tovarne »Iskra« bo sindikalna podružnica organizirala 26. februarja obisk v rojstni kraj dr. Franceta Prešerna. Ta dan se bodo ob 13. uri udeleženci poklonili spominu v njegovi rojstni hiši v Vrbi. Ob 15. uri pa bo slavnostna predstava »Nestrohjeno srce« v domu na Breznici, v neposredni bližini Vrbe. Proslavo so pripravili Prešernovo gledališče iz Kranja ter člani DPD »Svoboda« Kranj.

Zaradi velikega zanimanja domačinov bodo gostje ponovili prireditve isti dan ob 17. uri.

S to prireditvijo bo sindikalna podružnica tovarne »Iskra« iz Kranja počastila tudi 107. obletnico smrti dr. Franceta Prešerna in ga istočasno prikazala njegovim rojakom v Vrbi in okolici kot človeka.

Kamniška knjižnica v novih prostorih

Knjižnica delavsko - kulturno prosvetnega društva »Solidarnost« v Kamniku se je pred kratkim preselila v nove prostore. Tako je vendar že rešeno eno najbolj perečih vprašanj, ki je bilo vsa ta leta stalno na programu, ki pa se zaradi pomanjkanja primernih prostorov ni moglo premakniti z mesta.

Kakor v vsem, po Nemcih okupiranem slovenskem ozemlju so bile tudi v kamniškem okraju vse knjižnice uničene in knjige raznesene. Vsa povojna leta je nekaj agilnih tovarišev iz prosvete in sindikata delalo pri obnovi knjižnice. Zbrali so v Kamniku vse knjige, kar jih je ostalo, Okrajni sindikalni svet pa je z znatno denarno podporo omogočil nakup novih knjig.

Vendar ta, za preobrazbo ljudstva tako potrebna ustanova, ni mogla polno zaživeti, ker so njen razmah tesnili nepri-

merni prostori. Do sedaj je namreč občinski sindikalni svet nudil v svojih prostorih zavetišče knjižnici, pevskemu zboru in šahovski sekciji.

Zdaj so za te organizacije urejeni novi prostori nad kavarno, ki že služijo svojemu namenu. Knjižnica ima primerne svetle prostore, v katerih bo lahko razporedila svoj že kar bogat knjižni zaklad, saj šteje danes 3500 knjig. Tudi šahisti so na novem mestu prav zadovoljni.

V dvorani bi se lahko uredili prostori za čitalnico. Knjižnica s čitalnicami je v Sloveniji 63, zakaj je ne bi imeli tudi v Kamniku. Posebej bi se lahko uredil oddelek za pionirje, ki bi v čitalnici našli prijeten pouk in razvedrilo. Velika dvorana bi zaradi tega lahko še nadalje služila za plesne prireditve in plesne vaje. Tako bodo prostori, ki so bili do zdaj razen nekaj dni v letu vedno prazni, koristno izrabljeni.

Z.

Filmi, ki jih gledamo

SLIKA DORIANA GRAYA

Te dni vrtijo jeseniški kinematografi ameriški film MGM produkcije »Slika Doriana Graya«, posnet po istoimenskem romanu Oskarja Wildeja. Delo je tipično dekadentna umetnina s svojevrstno tematiko. Pisatelj, est et obravnava v njem tragičnost lepote. Mlademu in lepemu Dorianu se uresniči želja, da ostane vedno mlad, namesto njega pa se stara slika. Lord Herry mladeniča že od vsega začetka hladnokrvno zastuplja s svojim brezsrčnim cinizmom. Pod njegovim vplivom se Dorian ves preda užitkom razvratnega življenja. Sreče ne najde, sicer pa lord Henry trdi, da je privilegirancem ni treba kakor tudi ne ubožnim, saj le-ti lahko privoščijo vse užitke. Mladenič Dorian se pogreza vedno globlje, a na njegovem lepem obrazu ni sledu o zločinu, ki jih počenja, pač pa se izpreminja slika. Nekdaj lepe poteze zadobijo izraz krutosti in pohote in ob koncu predstavlja portret le še izmalničeno podoba starca, ki samo po svojih prstanih še spominja na lepota Doriana z nedolžno odkritim pogledom.

Doriana Graya je v filmu igral Hurt Hatfield s precejšnjim uspehom. Morda nekaterim gledalcem kot tip ne bo ugajal, ker je premalo izrazit in je vse na njem preveč pravilno, vendar je težko najti absolutno lepega človeka. Okusi so tako različni in razen tega se ideali lepote večno izpreminjajo. Zelo dober lik je podal Georg Sanders v vlogi Henryja Wottona. Kot slikar Basil nastopa še Lovell Glimore, Glacys

Hallwardovo pa z naivno ljubkostjo podaja Donna Reed.

Režiserju Albertu Lewinu se je posrečilo ujeti na filmski trak grozljivo vzdušje in fantastiko literarne predloge, nadvse pa izstopajo pisateljevi duhoviti dialogi, njegov cinizem in ostrata satira na vrhnje sloje angleške družbe.

Jo.

OČKA VRNI SE

Ce si gresta mož in žena po šestnajstih letih drug drugemu na živce in se odločita za ločitev — kako se bo to odrazilo na njihnih otrocih? Ta zelo resen in pereč problem obravnava film »Očka, vrni se!« V začetku ima pri tem tudi precej uspeha. Film je dramaturško zelo lepo zastavljen in nakazani problem obravnavan z veliko skrbnostjo. Potem pa kar nenadoma, približno po dveh tretjinah filma — hudo zaškriplje in film popolnoma iztiri. Vse bi bilo namreč v redu, da se očka — ni vrnil. Tako pa so avtorji napravili odstop od realnosti na račun tiste publike, ki misli, da se mora v kinu vsaka stvar srečno končati. Zares škoda. Toda je že tako. Angleži zelo radi razpravljajo o zakonu, toda boje se ga kritizirati. Da bi opravičili nujnost njegovega obstoja, so ga pripravili celo idealizirati, kot nam zelo nazorno pokaže ta film. Raje se izneverijo verodostojnosti, kot pa da bi razbili zakon. Mi se s to idealizirano rešitvijo seveda ne moremo strinjati in zato nam je žal, da niso filma od tam naprej, kjer pride do konflikta med otroci in starši, delali Francozi. Toda kljub vsemu: ogledajte si film, že zaradi izredne igre otrok!

Dragi cicibančki
in pionirji!

Postal bom radiotehnik

Toliko in toliko se je natrosilo teh vaših pisem, da me je kar strah, saj prebiram in se mučim pa ni konca. Posebno imam mnogo opravka s križanko, saj so prišle rešitve celo iz republike Hrvatske in Srbije. No, pa bo kmalu pri kraju in tedaj se bo zavrtel boben sreče. Preden pa pridem do tega, moram se nečakanem odgovoriti.

Presenetilo me je pismo Cuderman Helence iz Trstenika, ki je v prispevku »Moje razmišljanje o Prešernu« nanizala toliko lepih misli o našem pesniku, da me je kar prevzelo. Pa je pismo prišlo nekoliko prepozno, zato ga bom raje prahrnil za drugo obletnico. Tudi Pusta smo že pokopali. Bine, tvoja križanka tovariš Urh Albin je prišla nekoliko prepozno, misli na pomlad, ki se že pripravlja, da bo počasi pokukala izpod snega in napiši ali nariši kaj poštenega in pošli, saj si dokazal, da zmoraš, Tebi Sonja Gorjupova iz Primskovega pa svetujem, da pridno prebraš naše pesnike, prislubneš njihovemu čebljanju in mi še kaj pošlji, se bo že nekaj izbralo za objavo. Drugim bom odgovoril v prihodnjem pismu. Mnogo prispevkov bo pa objavljeno, ko pridejo na vrsto. Potrpljenje!

Vem, da komaj čakate na izid žrebanja, no kolo se je zavrtelo in sreča se je nasmečila naslednjim izvoljenim, ki dobe po pošti v dar po eno knjigo: Dacar Melanija, Sp. Gorje 68, p. Bled, Zupančič Majda, Reteče 31, p. Škofja Loka, Sagadin Silva, Huje — blok Inteks, Kranj.

Mnogo rešitev sem pa moral vreči kar v koš in ne v boben. Poslalji so mi rešitve napisane na kosu papirja, kar je nepravilno. Vsaka rešitev naj je v prihodnje napisana na časopisnem izrezu. Mnogi reševalci se pa niti podpisali niso in seveda tudi ti niso prišli pri žrebanju v poštev. Vsem srečnejšem, ki jim je žreb poklonil knjigo, želim pri branju mnogo lepe zabave — drugi pa, ki so tokrat padli skozi sito, naj ne obupa. Pa se še kaj oglasite in pošljite obljubljene prispevke.

Vaš Dedek Kosobrin

IZ DEDKOVEGA NABIRALNIKA

Dragi Dedek!

Nikar ne misli, da na kmetih samo spimo sedaj, ko sneži in zunaj razsaja burja. Vedno je dovolj dela. Tu ti pošiljam križanko, ki sem jo reševal včeraj zvečer.

Tudi naš ata so ono drugo, ki je bila objavljena, rešili, pa so jo prekmalu oddali. Pravi jo, da bi tisto vprašalnice KAM morali popraviti v KAM, to bi bilo bolj pravilno. Pa je sedaj že prepozno, bodo pa drugič prejeli nagrado. Veš, Dedek, jaz bi tudi rad zadel kakšno knjigo, da bi sedaj v zimskih večerih bral. Poleti nimamo časa, ker moramo delati po polju. Sedaj pa ata popravlja poljsko orodje, jaz pa čez dan pomagam krmiti živino, zvečer se učim, zbiram fižol, robkam koruzo ali pa berem knjige in drugi me poslušajo.

Na Prešernov dan smo tudi na kmetih mislili na našega pesnika. Saj kmetje niso tako

Vsako jutro je Toni, ko je prestopil šolski prag obstal pred oglasno desko Radio kluba in se zamislil. Bral je in razbiral novice in napotke, ki so bile namenjene članom — amaterjem. Vzdihoval je in se potil, in vedno se je izvil iz globlin tih zamolkel šepet: »Kako bi postal še jaz član?«

Pa se je nekega jutra vse razvzrojalo. Na deski je bilo na-

sebe za mizo in pričel razlagati. Čudne nerazumljive besede so se jele Toniju poditi po možganih. Vse je beležil, pridno obiskoval tečaj, povpraševal, se učil in vrtal, vrtal.

Minil je mesec december, minilo je še nekaj dni in Toni se je dokopal do prvega uspeha — pred njim na mizi je ležal izgotovljeni detektorski sprejemnik. No, res, malo je pri delu

gledala, oče pa se je samo hihital v sivo brado, saj on ni nikoli veroval v čuda. Toni je z vso resnostjo postavil anteno, zvezal aparat z zemljo, pritrtil slušalke in jel brskati s kovinsko iglo po kristalu. Naenkrat je kriknil: »Igra!« Vsi so ostrmeli, vsakdo je hotel nataktni slušalke, vsakdo prislubniti melodiji, ki je prvič zajela nekje v samotni štiri zakajene stene borne kuhinje.

Vse popoldne so pri Tonijevih samo poslušali ter trgali slušalke drug drugemu iz rok. Oče je pozabil celo na Lisko, ki je žalostno mukala v hlevu. Toni je bil prevzet od ponosa.

Drugi dan ni bilo v šoli miru. Toni je samo besedoval, razlagal in se ponosno šopiril pred učenci. Teško je pričakoval, kdaj se bo oglašil zvonec in naznanil konec pouka. Pogumno je stopil mladi mojster pred svojega učitelja in dejal:

»Moj detektor že igra.« Profesor ga je potrepljal po rami in vprašal: »No, kaj pa sedaj?« »Rad bi postal radiotehnik,« je zinił Toni. »Lahko se inženir, če se boš s tako ljubeznijo še naprej učil in delal. Zdaj pa pojdiva v sobo, naju že čakajo,« je rekel profesor.

In Toni bo dosegel ta cilj.

Franc Hriberšek,
učenc, Domžale

pisano z vabljivimi črkami: Vsi, ki se zanimajo za to vedo, naj se oglašijo po pouku v razredu poleg pisarne.

Toni je zažarel in vzkliknil: »Danes, ali nikoli!« Med poukom je bil nemiren in ura se je vlekla v neskončnost. Tovarišica učiteljica ga je dvakrat opominjala, ker ni sledil pouku. No, končno se je le oglašil odrešilni glas zvonca.

Ze je Toni obstal pred vrati sobe, kjer se bo odločila njegova usoda. Roka se mu je tresla, pritisnil je na kljuko in odprl. »Kaj pa bi rad mali?« ga je predramil glas iz neke čudne otmotice. Komaj je spravil iz sebe: »Rad bi postal radiotehnik.« Ha, ha, ha — je zagrmelo od vseh strani. V megli so se zamajali Toniju pred očmi znani obrazi starejših učencev. Med tem grohotom je vstopil profesor, pogledal obokanega Tonija in ga mirno vprašal: »No, kaj bi rad dečko?« Malo je zajecjal in izdaval iz sebe, da bi tudi on rad poškilil v to prečudno znanost, ki osvaja ves svet.

Profesor ga je posadil zraven

pomagala profesorjeva beseda, malo popravila njegova roka — vendar: Zmaga je tu!

In doma? Vsa hiša je bila pokonci. Otročad se je muzala okoli mize, mati je vsa začudena

Nastopil je hud mraz, tako je bilo hudo, da je od vsega hudega pokala drevesna skorja. Zivali so se v svojih brlogih stiskale ob peči, pa so kljub temu drgetale.

Tudi v brlogu starega zajca Dolgouhca ni bilo nič bolje, skoraj bi rekel, da je bilo še slabše. Imel je namreč veliko otrok in vsi se niso mogli zrinuti okoli majhne pečice. Pa je bilo v tej številni družini večkrat kaj narobe in večkrat je tudi zmanjkalo kruha. Očetu, staremu možku so vsak dan bolj in bolj siveli lasje in to od samih hudih skrbi.

Pa je imel stari Dolgouhec sina Kratkorepca, ki je bil star, močan in že goden za ženitev. Oče bi ga rad spravil pod drugo streho, da bi bilo doma manj lačnih ust. In večkrat je rekel sinu, naj se oženi. Pravkar se je jezil nad lenobo trdoglavca.

»Le zakaj se nisi še oženil? Ali ne vidiš, da ne moremo v tesnem stanovanju vsi skupaj preživeti zime.« Kratkorepec mu je potrpo odgovoril: »Saj sem se hotel, tolikokrat sem se že hotel oženiti, pa kaj, ko ni bila nobena nevesta toliko vredna, da bi jo poročil. Glej, najprej sem zasnužil hčerko kače, veš one kače, ki se je zadnje jesenske dneve pregrevala na skali poleg starega borovca. Res, lepa je in vredna ljubezni, ali kaj, ko pa, kakor vse druge kače hoče imeti skoraj vsak mesec novo obleko. Komaj staro obleko malo oguli, jo vrže proč in hoče novo. Verjemi, res nimam toliko denarja, da bi jo mogel poročiti.« »Prav si storil,« mu pomodruje Dolgouhec.

»No, ko sem uvidel, da iz te moke ne bo kruha, sem jel snu-

Zajček se ni ženil

biti in zalezovati mlado lisičko. Toda tudi tu mi je izpdetelo. Uvidel sem, da je preveč pametna, da je preveč premetena, zvita in da tudi rada krađe. Vidiš, zaradi teh lastnosti, tudi nje nisem mogel vzeti,« je počasi in s težavo drobil Kratkorepec. Oče mu je moral tudi sedaj pritrditi, da je prav storil in še pohvalil ga je z besedami: »Da, sinko, vidim, da jabolko ni padlo daleč od drevesa, in da si kar pameten.«

»Ko sem šel oni dan na njivo, ki leži onstran brezovega gaja, obrat ostanke zeljnatih glav, sem srečal volkuljo, ono volkuljo, ki stanuje v pečinah pod Ravnim Lazom. Pa sem jo nagovoril, pa sem tudi kmalu iz njenih besed spoznal, da se kaj hitro razjezi, in ko je lačna, sem iz njenih besed posnel, da bi napadla tudi prijatelja. Se predno sem iztisnil iz sebe be-

Ujeti ptiček

V kletko ptička grdi fant
je zaprl,
toda kljunčka v kletki ptič
ni odprl.

Mislil je na gnezdece
in na gaj,
v srčku drobnem hrepenel
spet nazaj.

Nič ni jedel, nič ni pil,
le perot
je povesil in umrl
sred dobrot.

Martina Bidovčeva

Ali že veste?

Vem, da imate papir ves dan
v rokah.

da po njem kracate in rišete, ovijate in zavijate z njim knjige, zvezke, preobračate liste, delate iz papirja zmaje, veter-nice, razne okraske, izrezujete iz lepenke vse mogoče oblike, da pa o samem papirju veste menda zelo malo.

Morda še ne veste,

da so prve snovi, na katere je pričel pisati človek bile: ka-

men, les, žgana glina ter kože. da so že pred 5000 leti Egipčani umeli izdelovati našemu papirju slično snov iz listov neke palme oziroma iz stržena neke bičju podobne rastline, ki so ga imenovali »papirus«,

da pa so papir v današnji obliki prvi začeli izdelovati Kitajci že pred našim štetjem, ki so dotlej pisali na svilo,

da so umetnost izdelovanja papirja prenesli v Evropo šele v 7. stoletju, razširila pa se je ta umetnost zelo v 15. stoletju, ko so iznašli tiskarski stroj,

da je bila zgrajena prva delavnica za izdelovanje papirja v naši državi v Goricanah že v 16. stoletju, pozneje pa v Fužinah in Radečah,

da so bile že pred sto leti glavna surovina iz katere so izdelovali papir lanene, konopljne in druge krpe.

da pa so pozneje pričenjali vedno v večji meri uporabljati les iglastega in listnatega drevja,

da so še ostale surovine za proizvodnjo papirja nujne: stare krpe in papir, razna polnila (mavec, kreda, smukec, škrob itd.), lepila in razne barve,

da so včasih izdelovali papir ročno,

da pa se danes papir povsod izdeluje izključno strojno,

da poznamo več vrst papirja, med drugim je važen brezlesni klejen papir, ki ga uporabljamo za pisemski papir, izdelavo kuvert, zvezkov, risarskih blokov, da pa nekje brezlesni papir rabimo za lepake, tiskanje papirnatga denarja itd.,

da se na svetu največ porabi časopisnega — roto papirja, ki so ga lansko leto začeli pri nas izdelovati v novi tovarni v Vidmu pri Krškem,

da lepenko izdelujejo na posebnih strojih, kjer papirjevično, ki je sestavljena predvsem iz lesovine, nanašajo na valj toliko časa, da dosežejo zaželeno debelino, nato to plast v posebnih stiskalnicah stiskajo in sušijo,

da poznate krep papir, ki ga rabimo predvsem za dekorativne namene v raznih barvah,

da izdelujejo razen v že omenjenih tovarnah papir pri nas še v: Zagrebu, na Sušaku, v Beogradu, Čačku in drugod, lepenko pa v: Tržiču, na Sladkem vrhu, Količevem, Podvelki, Ceršaku,

da je proizvodnja papirja pri nas že davno presegla nad 50.000 ton letno,

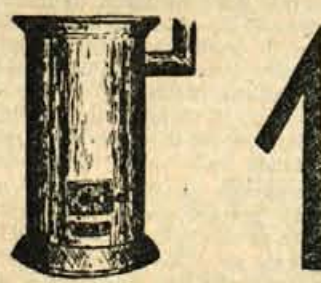
da vam bodo naše tovarne papirja zelo hvaležne, če boste zbirali stare cunje in papir ter ga nosili odkupnemu podjetju »odpad«,

da...

Hganka

Gře, pa nima nog; leži pa nima postelje; lahko je, pa vendar strehe lomi?

TRDI OREHI

(Saj ni tako težko!)

Jurček
pravljici

Šahovsko prvenstvo Gorenjske

Cuderman vodi s točko prednosti

Kranj, 22. februarja

Na turnirju za šahovsko prvenstvo Gorenjske so odigrali že 6 kol in tak turnir prenaša v drugo polovico. V ponedeljek dopoldan so tekmovalci odigrali vse prekinjene partije iz prvih treh kol in sicer so bili rezultati naslednji: Korošec : Suhel remi, dr. Berce : Sagadin 1:0, prof. Eržen : Fajon 0:1 (vse iz prvega kola); Pristov : Suhel 0:1, prof. Eržen : Bukovac 0:1 (drugo kolo); Piber : dr. Berce remi (tretje kolo). Isti dan popoldan je bilo odigrano četrto kolo: Pristov : Korošec 1:0, Kristan : Strumbl 1:0, dr. Berce : Suhel 1:0, prof. Eržen : Piber 0:1, Jan : Bavdek remi, Cuderman : Bukovac 1:0, Fajon : Sagadin 1:0.

V torek sta bili odigrani dve koli. Dopoldan so igrali peto

kolo, ki je dalo naslednje izide: Korošec : Sagadin 0:1, Bukovac : Fajon remi, Bavdek : Cuderman remi, Piber : Jan 1:0, Suhel : prof. Eržen 1:0, Strumbl : dr. Berce 0:1 in Pristov : Kristan 0:1. V tem kolu je bilo pričakovati, da bo najzanimivejša srečanje med mojstrskima kandidatom Bavdkom in Cudermanom, glavnima favoritima letošnjega prvenstva. Toda v najkrajši partiji do sedaj sta sklenila nasprotnika »velemojstrski« remi.

V šestem kolu, ki je bilo odigrano popoldan, pa so bili rezultati naslednji: Kristan : Korošec 0:1, dr. Berce : Pristov 1:0, Eržen : Strumbl 0:1, Jan : Suhel remi, Cuderman : Piber 1:0, Fajon : Bavdek remi, Sagadin : Bukovac 1:0.

Stanje po šestem kolu je na-

slednje: s točko prednosti vodi mojstrski kandidat Cuderman, ki ima 5,5 točk. Temu slede: dr. Berce 4,5, Bavdek, Fajon in Suhel 4, Strumbl in Piber 3,5, Kristan in Sagadin 3, Jan in Korošec 2, Bukovac 1,5, Pristov 1 ter prof. Eržen s pol točke.

Smučarsko prvenstvo gorenjskih študentov

Tržiški akademski klub bo priredil v nedeljo, 26. II. 1956, prvenstvo gorenjskih študentov v smučanju pod Storžičem. Tekmovanje bo v veslalomu. Pravico nastopa imajo člani in članice gorenjskih klubov. Izven konkurence smejo nastopati vsi ostali študenti. Uspehi tekmovalcev zveznega razreda se ne bodo šteli v ekipnem plasmanu. Za ekipni plasman se štejejo časi prvih štirih tekmovalcev kluba. Zenske tekmujejo posamezno. V kolikor prireditelj ne bo mogel kriti stroškov za tekmovalce, nosi stroške za svoje tekmovalce vsak klub sam. Start bo ob 11. uri. Prijave do 10. ure.

Prireditelj ima namen poglobiti sodelovanje med gorenjskimi študentskimi klubi in poživiti športno udejstvovanje študentov. Klub tržiških študentov bo rezerviral vse prostore »Doma« pod Storžičem in poskrbel za prijetno razpoloženje po tekmovanju.

Tržiški akademski klub

Tekmovanje strelcev iz Predoselj, Preddvora in Jezerskega

V nedeljo so v okviru ligaškega tekmovalstva za prvenstvo Gorenjske tekmovalce strelske družine iz Predoselj, Preddvora in Jezerskega. Najboljše uspehe je dosegla članska ekipa iz Predoselj s 1226 krogi, 2. mesto pa članska ekipa iz Preddvora s 1204 krogi. Tudi mladinska ekipa je bila najboljša iz Predoselj, ki je dosegla 979 krogov, 2. mesto pa mladinska ekipa iz Preddvora z 889 krogi. Najboljši posamezniki iz Predoselj: Rado Čarman 131 krogov, Milan Zepič 127 krogov in Albin Vidmar 126 krogov od 150 možnih. Od mladincev pa je bil najboljši iz Predoselj Janez Balantič s 127 krogi, 2. Slavko Knapič 120 krogov in 3. Andrej Ažman 116 krogov od 150 možnih. Iz Preddvora so bili najboljši: Kristelj Kokalj 137 krogov, Franc Kovačič 133 krogov in Stane Rehberger 126 krogov od 150 možnih. Od mladincev iz Preddvora pa je bil najboljši Jože Lombar 122 krogov, 2. mesto Nace Jeglič 111 in 3. mesto Franc Tičar 110 krogov od 150 možnih.

R. C.

ŠPORTNIKI POZOR!

Vse člane SD »Triglava« iz Kranja in ostale, ki so imeli namen udeležiti se običnega zbora SD »Triglava«, ki je bil napovedan za nedeljo, 26. februarja, obveščamo, da je zbor preložen na četrtek, 15. marca ob 19. uri.

Hokej na ledu

V medobratnem tekmovalnem jeseniških železarjev sta 21. t. m. igrali na mestnem drsališču pod Mežaklo ekipi Hladne valjarne in Žičarne. Zmagalo je odločila v svojo korist Hladna valjarna z rezultatom 13:5. Zmagovalci so bili večji del igre v premoči ter so si zasluženno priborili zmago. Tekmo je lepo sodil sodnik tov. Kozjek.

K. J.

Gibanje prebivalstva

NA JESENICAH

Poročili so se: Ivo Dragličević, šofer za Blejske Dobreve in Božena - Ljudmila Valant, delavka za Blejske Dobreve; Džordže Vukičević, praktikant, Sevojno — blok 1/6 in Vida Blažič, uslužbenka za Jesenice, Javorniška pot 48; Adem Crnovič, delavec - mesar, Jesenice — Straža in Ivana Blažič, gospodinjica pomočnica, Jesenice, Javorniška pot 48.

V KAMNIKU

Poročili so se: Martin Brglez, elektroinstalater Ljubljana, Resljeva 24 in Franciška Kozjek, laborantka, Kamnik mesto 89; Janez Poravne, kovino strugar Nožice 82 in Marija Završnik, delavka, Kamnik, Perovo 54; Branislav Stankovič, tkalec iz Mekinj 62 in Marija Dovč, ind. šivilja iz Mekinj 62; Jože Oblak, kovaški pomočnik iz Kamnika, Novi trg 34 in Marija Svetec, knjigovodkinja iz Podgorja 71; Dragotin Bunič, zidarski delavec iz Plemenščine in Božena Polak, uslužbenka iz Kamnika, Podgora 4; Franc Homar, mlinarski pomočnik iz Podhruške 10 in Friderika Košir, delavka iz Kamnika, Zaprice 7; Ciril Možek, mizar, mizar, pomočnik iz Kamnika mesto 83 in Angela Berlic, gostinska poslovodkinja iz Zg. Tuhinja; Alojz Stupar, kmet iz Dobrave 10 in Franciška Slanovec iz Košič 18; Francišek Grošel, mizar, pomočnik iz Guncelj 10 in Neža Hribar, natararica iz Kamnika, Šutna 31; Franc Janšek, zidar-

ski delavec in Amalija Grošel, delavka, oba iz Kamnika, Graben 35.

V ZELEDNIKIH

V letošnjem letu so se v Zelednikih poročili: 70-letni Matvej Jeraščič iz Zalloga in Franciška Demšar z Martinj vrha; Franc Mohorič z Martinj vrha in Julka Subić iz Zelednikov, Alojzij Nadrah iz Zelednikov in Ivana Koblar z Martinj vrha, Stefan Lušič iz Ljubljane in Elizabeta Markelj iz Kališ.

V KRANJU

Poročili so se: Franc Verdnik, železniški uslužbenec in Alojzija Andrejašič, blagajničarka, oba iz Kranja; Alojzij Hlebš, tov. delavec iz Pristave in Stanislava Jelovečan, tov. delavka iz Kranja. Ciril Velkavrh, zidar iz Dvorja in Matilda Podgoršek, delavka iz Senčurja; Ivan Zontar, kmet iz Sv. Duha in Franciška Rajgelj, kmečka delavka iz Bitnja; Anton Zupanec, kmet iz Vogelj in Dragica Müller, gospod. pomoč. iz Vokla; Franc Koder, gozd. delavec iz Senčurja in Antonija Zupanec, predilka iz Vogelj; Janez Luskovec, mizar iz Senčurja in Marija Fajan, gospodinja iz Strahinja; Jože Fende, orodjar in Ana Rechberger, šivilja, oba iz Kranja; Anton Poljka, frizer in Redina Dumović, delavka, oba iz Kranja; Anton Pirc, delavec iz Trboj in Ivana Suligoj, nameščenka iz Kranja.

KINO »STORŽIČ« KLANJ

24. in 25. februarja ameriški barvni kavbojski film »Hondo«, predstave ob 15., 17. in 19. uri. — 25. februarja ob 21. uri premiera sov. barvnega filma »Ana na vratu«. — 26. februarja ob 10. in 14. uri »Ana na vratu«, ob 16., 18. in 20. uri »Hondo«, ob 22. uri premiera ameriškega barvnega filma »Na daljnem Severu«.

KINO »SVOBODA« STRAZISCE

25. februarja ob 18. in 20. uri sov. barvni film »Ana na vratu«, ob 22. uri premiera ameriškega barvnega filma »Na daljnem Severu«. — 26. februarja ob 15. in 14. uri »Na daljnem Severu«, ob 16. 18. in 20. uri »Ana na vratu«.

KINO NAKLO

25. februarja ob 19. uri ameriški film »Samotna zvezda«. — 26. februarja ob 19. uri »Samotna zvezda«, ob 9. uri in ob 18. uri jugoslovanski film »Kekec«.

KINO »KRAVAC« CERKLJE

25. in 26. februarja angleški film »Čas nevarnosti«. Predstave v soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA

24. do 26. februarja »Kapeetan Kid«.

KINO »RADIO« JESENICE

25. in 26. februarja italijanski film »Oprosti mi«. Predstave v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVZ« JESENICE

25. in 26. februarja ameriški film »Dvojboj v džungli«. Predstave v soboto ob 18. in 20. uri in v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO KOROŠKA BELA

25. in 26. februarja italijanski film »Oprosti mi«. Predstave v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 17. in 19. uri.

V nedeljo je bil v Spitalcu ta zelo uspeh in dobro obiskan zbor volivcev. Volivci so obravnavali predvsem novo davčno politiko. Uredbe jim je obširno tolmačil predsednik občinskega ljudskega odbora Kamnik tov. Janko Alfred.

C. D.

Avtoprevozniško podjetje v Kamniku ima za potrebe mesta in okolice na razpolago samo en avtobus s 24 sedeži. Poleti je

Nesreče

Anton Mkilavčič, star 3 leta, z Labor, se je opeknel s kropom po desni roki in nogi in je bil poslan v bolnico.

Stanko Česen iz Senčurja se je opeknel z vrelo juho po desni roki.

Albin Černjak s Klanca je železna plošča padla na levo nogo in mu zlomila palec, ostale prste pa prebila.

Antona Zevnik iz Mavčič je podrl avto, ko se je peljal s kolesom nekoliko vinjen. Dobil je lažje poškodbe po obrazu.

Ignac Pirjevce iz Tržiča, dijak srednje tekstilne tehnične šole, si je pri smučanju zlomil desno nogo.

Anton Kežjar iz Stražišča, dijak tretje gimnazije, je pri smučanju padel in zlomil levo nogo.

Edvard Kunčič iz Strahinja si je pri smučanju zlomil kijučni-
co.

3. marca

bo v Kranju

tradicionalni
trgovski
PLES

PGD Gosteče praznuje v tem mesecu drugo obletnico obstoja. Društvo je doseglo že velike uspehe. V prvem letu so člani popravili gasilni dom, nabavili novo motorno črpalko, cevi in drugo opremo. Lani so zgradili tudi bazen za 5.000 litrov vode. Vse delo so člani in vaščani opravili prostovoljno. Imajo pa težave s strokovnim kadrom. Poveljnik v zadnjem času splah ni posejal sej niti se ni udeležil občnega zbora. Dva člana so se poslali v podčastniški tečaj v Medvode in eden od njih bo prevzel dolžnosti poveljnika. V tem letu namerava društvo izdelati načrt za nov gasilni dom.

G. F.

Ze v novembru 1955 je bilo na občinskem odboru v Skofji Loki sklenjeno, da se obnovi in napelje razsvetljava. Komunalno podjetje te naloge ni izvršilo in prebivalci vasi Pungert, Drača in Gosteče zamažamo na javno razsvetljavo. V vasi Drača nam je Elektro Medvode obe javni svetilki odklopilo, ker je bila napeljava priklopljena na omrežje brez varovalk. V vasi Gosteče bi bilo treba samo premenjati žarnice, ki so pred enim letom pregorele, medtem ko v Pungertu čakamo na napeljavo javne razsvetljave že od 1954 leta.

G. F.

objave • oglasi

• Mali oglasi

Na Tajništvu za notranje zadeve v Kranju se nahaja dinamno znamenje »Iskra« Kranj, ki je bil ukraden dne 13. 2. 1956 v gostilni »Otok Vis« v Kranju. Prosimo, da se lastnik tega predmeta čim prej zgleda in tukajšnjem tajništvu s potrebnim dokazilom o lastništvu.

Vzajem tovarniško delavko, vajeno dela na kmetiji, brezplačna hrana in stanovanje v bližini Kranja. Nasilje v upravi lista.

»Kamnosečivo« Kranj obvešča cenjene stranke, da ima telefonsko številko 746.

»Borovo«, podružnica Kranj, zaposli žensko moč za popraviljanje nogavic.

20. februarja zjutraj izgubljen zapestno uro od Klanca do Jelenovega klanca v Kranju, vrniti proti nagradi, Milan Visočnik, Klanc 113.

Zamenjan dvosobno stanovanje za enako. Stražišče 298.

Najdena očala na Gorenji Savi se dobe pri »Vodovod« Kranj. Prodaj trobento za orkester B. C. Naslov v upravi lista.

Komunalno podjetje »Vodovod« Kranj obvešča cenjene stranke, da ima časovno telefonsko številko 246.

Kupim star neuporaben šival-

ni stroj. Ponudbe z naslovom poslati na upravo lista pod »Star šivalni stroj«.

Dostojnemu moškemu oddara opremljeno sobo k sostanovalcu. Ostalo po dogovoru. — Naslov v upravi lista.

Obvestilo. — Sumi Frančiška, Kranj, Koroška cesta 17, mesarija posl. 10, je spremenila telefonsko številko in sicer 646.

• Gledališče

Nedelja, 26. februarja ob 15. in 17. uri — gostovanje v Zabrznici v Vrbi: »Neiztrohnenje sreč«. Kulturna prireditelj v spomin obletnice smrti dr. Franceta Prešerna.

Kaj ima na sporedu Radio Ljubljana

13.30 Melodije za prijetno razvedrilo.
14.20 Pionirski kottiček.
15.30 Utrinki iz literature: Pesmi Garcie Lorca.
16.00 Nove knjige.
16.10 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Novice iz Malaje.
18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Skoberneta.
18.35 Jezikovni pogovori.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 26. FEBRUARJA

7.35 Operetna glasba.
8.00 O športu in športnikih.
8.15 Slovenske narodne in ponarodele pesmi.
9.00 Otroška predstava: Prigoda bele miške, češka pravljica.
10.00 Družinski pogovori.
12.00 Pogovor s poslušalci.
16.00 Po naši lepi deželji — Stefan Kuhar: Borovo gostovanje.
21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 27. FEBRUAR.

6.35 Pohorski fantje pojo.
11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Milica Bartenjev: Ustoličenje koroških vojvod — b) Janez Bitenc: Koroška pesem.
13.30 Nekaj veselih in žalostnih narodnih pesmi za opoldanski čas.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Fritz Raab: Pri Eskimih na Aljaski.

15.30 Še pomnite tovariši? ... — Vladislav Klavta: Noč na Ravni.
15.45 Partizanske pesmi.
16.00 Zdravstveni nasveti.
20.00 Kulturni pregled.

TOREK, 28. FEBRUARJA

11.05 Gospodinski nasveti.
11.45 Cicibanom — dober dan! (Manica Komanova pripoveduje).
12.30 Kmečka univerza — Ing. Štern: Rentabilnost uporabe umetnih gnojil.
14.20 Pionirski kottiček.
15.30 Utrinki iz literature — Erskine Caldwell: Ljubimkanje črncev — I.
16.10 Iz opernega sveta.
18.00 Zunanje-politični fejtjon: Jeziki, narodnosti in države v Indiji.
18.15 M. Tajčević: Sedem balkanskih plesov.
20.00 Tedenski notranje-politični pregled.
20.10 Poje zbor Slovenske Filharmonije p. v. Rada Simoniti-ja.
20.30 Radijska igra — N. Corwin: Čudežna gosjenica.

SREDA, 29. FEBRUARJA

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobod« p. v. Matka Šljakoviča.
12.40 Dva odlomka iz Massenetove opere »Manon«.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Milica Bartenjev: Ustoličenje koroških vojvod — b) Janez Bitenc: Koroška pesem (ponovitev).
15.45 Mladinski zbori pojo.
16.00 Družinski pogovori — Danica Marijon: Prehod iz osnovne šole v gimnazijo.
18.15 Skladbe in priredbe Oskarja Deva in Emila Adamiča poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
18.45 Igra zabavni orkester Rada Ljubljana.
20.00 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur, opera v 4 dejanjih.

ČETRTEK, 1. MARCA

11.45 Vasilij Mirk — mladini (Glasbena oddaja za pionirje).
12.30 Kmečka univerza — Fran Trček: Izračunavanje in odmera davka.
13.30 Spored popularnih orkestralnih skladb.
14.25 Ljudsko-prosvetni obzor-
nik.
15.15 Igra Češka godba Boruta Lesjaka.
15.30 Iz mladinske književnosti — Boris Polnjak: Viharni piš.
16.10 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.
18.10 »Pesem skozi stoletja«.
18.30 Radijska univerza — Anton Ramovš: Nekdanji vulkan na Slovenskem.
20.00 Mladinska oddaja.
20.20 Četrtekova večer domačih pesmi in napevov.
21.00 Heinrich Heine — pesnik sočutja (litterarna oddaja).
22.15 UKV program: Nočni operni koncert.

O žejji, pijači in pitju

(Razprava)

S o ljudje, ki so neprestano žejni. Za to imajo seveda vso pravico, po ustavi za jamčeno. Prednačijo seveda močnejši in domači hiši beri: šibkejši spoli, čeprav tudi nežnejša bitja niso izvzeta. Ali za razliko od žensk, ki se ob vsaki priložnosti jokajo («Tako sem bila vesela, da sem kar jokala.» «Od jeze sem jokala.» itd.), pa se možaki napijejo: od veselja ob trinajsti plači, od žalosti nad izdatnimi ženinimi izdatki, od veselja in žalosti istočasno, če se jim rodi trojček in so podedovali 600 m² zemlje... itd. itd. Kategorizacija pivcev zajema vse vrste: od visokokvalificiranih pivcev, ki pijejo v smokingih in iz kristalnih čaš iz reprezentančnega fonda, do najbolj nekvalificiranih težakov — dnevnicarjev in «fakterjev»; od najbolj prostaških, ki ga naročijo en liter ali štefan, do bolj rafiniranih, umetniških duš, ki ga srkajo petkrat po 2 del. Prve imajo navadno za pijance, druge za ljubitelje dobre kapljice, kar je bistveno različno.

To njihovo rodoljubno delovanje pa je seveda tudi ideološko-filozofsko izdatno podprto. V stari gostilni »Pri Lukežu« v Kranju je bil nekoč tudi zadavni transparent: »Če piješ, umreš; če ne piješ, umreš! Kaj je bolje?« Logični odgovor je na dlani in ne trpi diskusije, ali ne?

Prehajamo na znanstveno obdelavo teme, v uvodu že idejno

vsestransko podprte. Človek v življenju mnogo prenese. Frenaša veliko vročino, mraz ali celo moderno slikarjstvo; nekoga so zaprli v stekleno kletko in so ga dolge tedne navdušeno opazovali, kako vztraja brez hrane v znanstvene svrhe; drugi zopet prenesejo dejstvo, da so brez stanovanja, nekateri pa celo čisto predano prenašajo svoje tašče.

Ali najboljčlovekovega telesa in duše pa je žejja. Samo nekaj dni brez tekočine, pa je pred nosom popolno opešanje in tudi smrt! To je lahko razumeti: 63% človeškega telesa je sestavljenega iz vodika in kisika, glavnih delov vode (H₂O). Dnevno izločamo mnogo več tekočine z dihanjem skozi pljuča ali kožo, kakor pa na drug, splošno znani način, prav v posebno intenzivni izdaji pri pivcih piva. Pri srednji temperaturi izgubi človek dnevno povprečno 3 litre vode. Naravno moramo to količino dnevno zopet nadomestiti.

Bilo bi pa napak misliti, da bi to količino nadomestili samo s čisto tekočino, kajti vsa hrana vsebuje vodo v velikih odstotkih. Celo v suhem kruhu n. pr. je še vedno 40% vode, v sadju pa čez 80%. Preveč pitja je torej nepotrebno ali celo zdravju škodljiva stvar, saj poleg drugega jemlje telesa delovno sposobnost, ker je odvisno tekočino treba zopet izločiti, za kar je potrebno delo. Kdor mnogo pije, se tudi mno-

go poti. Telo potem spet kaže potrebo po novi tekočini, ki jo mora zopet destilirati in izločiti — ta pa zahteva velik telesni napor, ki bi ga raje usmerili v koristnejše opravilo.

P. S. V diskusiji so aktivno sodelovali številni delegati. Tako predsednik društva za uničevanje alkohola, ustanoviteljica Kongregacije za zaščito devišstva (z aplavzom!) tajnik OZPSHZD (organizacija za postavitev stanovanjskih hiš za delavce), dalje...

Ostale diskutante je iz pietetnih razlogov tov. urednik črtal, zato naj mi ne zamerijo, da jih ne omenjam.

BOLES LAV PLAHUN

„USODA JE ZAPISANA V ZVEZDAH...“

Praznoverje modernega sveta

Mnogi zapadni časopisi danes zasipajo svoje bralce s tedenskimi objavami tako imenovanih »heroskopov« — kaj pestrimi prerokovanji usode in splošnimi navodili za usmerjanje življenjske poti izpod peresa številnih izvedencev v astrologiji, katerih največja avtoriteta so zveneči naslovi. Da tem trgovcem kupčija s človeškim praznoverjem cvete prav v eri mogočnega razvoja kulture in znanosti, je nedvomno kriva neka brezmočna predanost usodi zaradi življenjske dezorientiranosti, še bolj pa po-

manjkljiva znanstvena izobrazba tamkajšnjega povprečnega človeka.

Kaj pravzaprav vedo povedati svačeniki te sodobne laži — znanosti?

USODNI KOZMIČNI TIRI

Predvsem hoče astrologija usodno povezati lego sonca in planetov v posameznih ozvezdijih ob zemljanovi rojstni uri s potjo njegovega bodočega življenja. Zato lahko »strokovnjak« iz znanih zvezdnih tirov pravilno izračuna značaj in lastnosti človeka, predvidi različne dogodke in svari človeka pred morebitno nesrečo; skratka — sestavi njegov heroskop, ki naj mu bo vodnik za uravnavanje življenja ob določenih trenutkih. Zato poslušajmo astrologe, kajti vsi so »največji dobrotniki človeka in človeštva«. Le poglejmo! Velikemu polomu na svetovnih borzah 1928 je kriv le planet Uran, ker je tisto le-

to stopil v določen položaj z Marsom. In veste, da Hitler ne bi izgubil vojne, ko bi določil datum za poletno ofenzivo leta 1944 po nasvetu svojega osebnega astrologa? Toda nikar ne mislite, da ti učenjaki napovedujejo same neprijetnosti: pomankanje nesreč, vojno. Nel Nedavno »dognanje« mednarodnega kongresa astrologov v Strassbourgu bi mogli imenovati celo optimistično: zlata doba človeštva bo pričela 20. marca 2003 leta, kajti takrat bo Zemlja izstopila iz ozvezdja Rib, edino krivega neutešene-mu stremiljenju k sreči.

ZNAMENJA

IZ ORUMENELIH PRATIK

Čeprav sta pognali astrologija in moderno zvezdoznanstvo — astronomija iz istih zgodovinskih korenin, so prvo zavrgli že stari Grki kot neznanstveno. Temelj astroloških kombinacij je namreč tako imenovani živalski krog zodiak, skupina dvanajstih ozvezdij (Oven, Bik, Dvojčka, Rak, Lev, Devica, Tehtnica, Skorpiljon, Strelec, Kozorog, Vodnar, Ribi) ob navidezni krožni poti sonca skozi vse leto. Prvotna razdelitev letne sončne poti po teh ozvezdijih je za moderna astronomska opazovanja pregroba in zato jo je že pred sto leti zamenjala natančna razdelitev na 360 stopinj. Zodiakalna znamenja se tudi že davno več ne ujemajo z ozvezdji, po katerih so bila imenovana, ker se pomladniško stalno premika po nebesnem ravniku. Naiboli pomembna za uničenje astroloških iluzij pa je dejstvo, da so medsebojni odnosi planetov in ozvezdij ter zvezd samih le navidezni, kakor jih pričara perspektiva v zvezi z gibanjem Zemlje okoli Sonca.

Astrologi pa se očitno za vsa ta dejstva ne menijo in kakor da so pozabili na prepad štirih stoletij, ki jih loči od vzornika francoskega zdravnika Nostradamusa. Človek novega veka se noče več vrniti v mrak predzgodovinskih zija za igračo neznanim silam kosmosa!

J. K.

Hudomušne ISKRICE

ZIVCNI SOK

25-letna Masima Siena in 29-letni Urbano Biese sta bila srečno zaročena. Zaročnik je bila kronana s poroko. Ko so že vsi: srečni par, priče in svatje stali pripravljeni na poročno ceremonijo in se je ta že začela, pa je Urbano na vprašanje, če hoče vzeti Masimo za ženo, odgovoril kratko in jasno: »Ne!« Nato se je obrnil in zbežal. Čez deset minut se je vrnil in pojasnil osuplim navzočim: »Svoji nevesti sem hotel dati za vse življenje krepak nauk, da ne bo tako gospodvalna, kot je njena mati!« Masima si je medtem opomogla od

PESNIK JE PESNIK

V republiki Ekvador (Južna Amerika) so hoteli počastiti svojega pesnika Olmeda. Mrtvega pesnika pa naj-

bolje počasti s tem, da mu postavi spomenik. Ta pa je drag. Zato so kratkoma nekje staknili nič posebno lep in že dotrajan spomenik angleškega pesnika Byrona, odstranili napis, ga zamenjali z drugim in slavnostni otvoritvi spomenika Olmeda ne manjka več ničesar.

živčne krize in je omahovaje pristopila k nadaljevanju usodnega opravila.

NEKAJ O HITROSTI SVETLOBE

HITROST SVETLOBE je prvi skušal dognati astronom Roemer, ki je leta 1675 opazoval mrk Jupitrovih satelitov. Vendar pa takrat on ni postavil nobene določene trditve, koliko časa rabi svetlobni žarek od sonca do naše zemlje.

Resneje so se učenjaki bavili s to zadevo šele sredi 19. stoletja. Dognali so, da znaša hitrost svetlobe 300.000 km na sekundo. Od tega časa dalje so astronomi in fiziki večkrat preizkušali to trditve s točnimi merjenji. Od leta 1876 do 1902 je bilo izvršenih pet merjenj. Srednja hitrost po teh merjenjih je znašala 299.900 km na sekundo.

PROMETNI SIGNALI

Juan Papeiro iz Lizbone (Portugalska) je namestil na vrata svoje vile posebno signalno napravo, s katero mu vratar vedno poroča, kdor prihaja na obisk. Rdeča luč po-

meni taščo, rumena tasta, zelena pa svaka ali dobre prijateljice. Če zasveti rdeča luč, gre Papeiro za dve uri v kino.

Od leta 1906 do 1941 je bilo izvršenih nekaj novih merjenj po najnovejših in dovršenih načinih. Ta merjenja so dala povprečno hitrost 299.776 km na sekundo.

Približno deset let na to — od leta 1950 do 1954 — je bilo izvršenih devet novih merjenj s srednjim rezultatom 299.792 km na sekundo. Učenjaki poudarjajo, da so bila prejšnja merjenja prav tako točna kot zadnja. Po primerjavi obeh rezultatov se je brzina svetlobe povečala v desetih letih za 16 km na sekundo. Od kod ta razlika?

Fiziki in astronomi stojijo torej pred uganko; ali se hitrost svetlobe v resnici povečava ali ne. Metode za merjenje hitrosti svetlobe so zdaj do potankosti dognane in točne. V prihodnjih desetih letih bodo merjenja ponovili in šele na podlagi teh novih merjenj lahko z gotovostjo dognali, kaj je na stvari.

Pot do kariere

Na zadnjem filmskem festivalu v Cannesu je nastopila tudi neka mlada, kariere željna igralka v večerni obleki zelo dekoltirane narave, ki ni privlačila le moških oči, ampak so se tudi dame obračale za njo. Pri tem je znana filmska igralka na vprašanje, kaj misli k temu, odgovorila: »Kaj naj rečem? Obleka kaže vse — razen okusa!«

Esperanto - združuje narode

SEKCIJA UČITELJEV IN PROFESORJEV ESPERANTISTOV USTANOVLJENA V LJUBLJANI

Pri Zvezi esperantistov Slovenije v Ljubljani je bila januarja ustanovljena Sekcija učiteljev in profesorjev esperantistov Slovenije. Med prevzetimi nalogami novo ustanovljene sekcije je tudi obveza, da naj uvede v šole esperanto, da naj se povežejo učitelji esperantisti v naši državi in izven nje ter da izmenjavajo izkušnje v pedagoških mišljenjih itd. Izporočil delegatov je razvidno, da se poučuje esperanto razen po radiu, časopisih, v esperantskih društvih, Ljudski univerzi tudi še v 20 šolah v Sloveniji.

SVETOVNI KONGRES OTROK

Otroci vseh držav se bodo udeležili mednarodnega kongresa otrok, ki bo od 4. do 11. avgusta 1956 v Kopenhagenu. Kongres bo organiziral mestni odbor 41. svetovnega kongresa esperantistov. Navzočih bo okoli 2000 predstavnikov iz vsega sveta. Srečanje otrok na tem kongresu bo velikega pedagoškega pomena, ker se bodo otroci sporazumevali med seboj edino v esperantu. Ves teden bodo deklice in dečki skupno peli, recitirali, se igrali in zabavali ter pri tem uporabljali samo mednarodni jezik esperanto. Zelo zanimivo je dognanje Centra za raziskovanje in dokumentacijo v Londonu, da se je naučilo 4% ljudi, ki danes govore esperanto, le-tega že v otroških letih.

JUGOSLOVANSKI DOKUMENTARNO-PROPAGANDNI FILM V ESPERANTU V SVICI IN AVSTRALJI

Na prošnjo avstralskega generalnega konzula v Zenevi, g. Ralpa Harryja, je Zveza esperantistov Slovenije poslala v Svico dokumentarno propagandni film »Ni obeigos la akvojn« (Vode nam bodo pokorne), ki ga je izdelal pred nekaj leti Triglav-film v Ljubljani s sinchronizacijo v esperantu. Ta film je bil predvajan z izrednim uspehom na Danskem in v Italiji. Sedaj ga predvajajo v Svici, nato pa ga bodo v Avstraliji. Film prikazuje zajezitve hudournikov v Sloveniji, razen tega še lepote naših planin. H.

Za smeh

in keatek čas

»Adijo, fantje, jutri bomo pa spet malo pokorali, če bomo še živi in zdravi!«

NGOBA... PRIREDIL: B. MLAKAR, NARISAL: C. OBLAK

53

Možu pa se je zdelo, da se je tistih nekaj minut, preden je prišla do vhoda v zavetje, vlekle kakor dolga ura. Ko je pomolila glavo noter, je čutil, kako voha zrak. Potem je videl ramena; tudi v mraku je spoznal, da je vstopila le na pol. Približeval se ji je od strani in držal v desnici dvignjen nož. Nato se je z naglico, ki bi jo pripisal samo risu, pripognil in pograbil Kresnico za rumeno dlako. Nož se je zablisal v temi in se zasadi med meso in kosti.

54

Kresničnemu smrtnemu kriku je takoj sledilo škripanje Bliskovih zob, ki je planil noter. Zena se je s krikom zbudila in mož je zamahnil še dvakrat na slepo. Toda Kresnica mu je ušla in mu pustila v roki samo šop rumene dlake. Nož ji je ranil lopatico in ji presekal meso. Curek krvi ji je tekel iz rane, ki je tekla z Bliskom na drugi konec Kwahooja. Nekaj minut za tem je že tekel ris po rdeči in topli sledi. Duh sveže krvi ga je napravil popolnoma blaznega.

55

Prihulil je telo in korak za korakom šel skozi temo, dokler ga niso na drugem koncu proda ustavile svetilkajoče se Bliskove oči. Prvi je naskočil poglavar krdeča. Sredi Kwahooja je Gaston iskal psa, kajti upal je, da ga je smrtno ranil. Zaslišal je hrup borbe, ki je preglašila šumenje reke. Njegovo upanje je raslo. Mislil je: psica se je daleč zavlekla in volk in ris se sedaj borita za njeno meso. Previdno se je bližal boljše, obo-rožen z betom.

56

Ko je prišel blizu teles, ki sta se prevrivali in premetavali, je udaril dvakrat v temo. Ris ga je s svojimi očmi, vajeni-mi teme, prvi zagledal in z enim skokom je bil na kupu proda. Tretji udarec je zadel Bliska na ramena in tudi on je izgubil. Gaston se je plazil po vseh štirih in iskal okrog sebe. Našel je sledove tople krvi, toda Kresnice ni bilo tu, kot je upal, nič se ni zgrudila zaradi smrtnih ran. Stala je poleg Bliska na najnižjem kraju velikega kupa peska.